

ANALOG KIRKE I EN DIGITAL TID

Å

R

S

S

K

R

I

F

T

2

0

2

1

Norges Kristne Råd
KIRKENE SAMMEN

ÅRSRAPPORT 2021

Trykk: Arktrykk

Omslag og grafikk s. 21 og 39: Gjermund Øystese

FORORD

Mange av oss forventet at 2021 skulle bli året hvor pandemien tok slutt, men historien ville det annerledes. Nedstenging og koronatiltak fortsatte periodevis gjennom hele året.

For kirkesamfunnene i Norge har helt eller delvis nedstenging vært svært krevende. I en tid som for mange allerede var preget av usikkerhet og ensomhet, og hvor menigheter landet rundt vanligvis ville ønsket velkommen til varme fellesskap, vedvarte den krevende situasjonen.

Pandemien har minnet oss på hvor viktig samarbeid, samhold og god kommunikasjon mellom ulike aktører er. Skal vi klare å bekjempe pandemien er vi avhengige av å stå sammen, både lokalt og globalt. Sannheten er at vi har klart oss godt i Norge, men samtidig er vi ikke upåvirkelige av det som skjer i verden. Det bør vi heller ikke være, det påvirker våre brødre og søstre i andre land bør også påvirke oss.

«Norges Kristne Råd medvirker til at kirkene viser enhet i tro og handling» ble overskriften for langtidsplanen som ble vedtatt av styret høsten 2021. I innledningen til langtidsplanen står det «NKR er mer enn en paraplyorganisasjon. NKR er først og fremst et fellesskap av kirker med fokus på hva NKR som et verktøy for kirkene skal gjøre for at kirkene skal handle sammen.

Gjennom arbeid for kirkens enhet skal NKR jobbe for at kirkene utvikler en tettere relasjon, en sterkere forpliktelse seg imellom, samt bidra til økt åpenhet og respekt. Dermed kan vi motvirke polarisering, og styrke kirkenes felles vitnesbyrd, samarbeid og samhandling.

Midt i alt er det viktig at vi opprettholder vårt globale perspektiv. Vi skal være en tydelig stemme som fremmer samarbeid om kirkens misjonsoppdrag lokalt, nasjonalt og globalt, vi skal samhandle for rettferdighet, bringe nestekjærlighet, fred og ha fokus på bærekraft.

På tross av ytre begrensninger, har 2021 likevel vært fylt av viktige og meningsfulle møtepunkt; arrangement, nettverksmøter og dialogsamtaler. Årsskriftet vårt gir et godt bilde av dette.

Kirkene har under pandemien vært opptatt av å følge de til enhver tid gjeldende smitteverntiltak, og Norges Kristne Råd har fulgt opp arbeidet med å oppdatere smittevernveiledere, samordne retningslinjer og tiltak, veilede og gi svar på spørsmål. Erfaringsdeling rundt styrebordet i NKR har vært et viktig treffpunkt, slik at vi har kunnet opptre med en samordnet røst inn mot myndighetene. I tillegg har det vært essensielt for oss å stå sammen med STL og DNK i arbeidet med å påse at covidrestriksjonene har ivarettet religionsfriheten. Vi har etterhvert opplevd en økende forståelse hos myndighetene på dette området. Det har minnet oss på at vi ikke skal ta religionsfriheten for gitt selv i Norge.

Vi ønsker å rette en stor takk til alle medlemkirker for kreativitet og pågangsmot gjennom krevende tider. Vi opplever at pandemien har styrket det økumeniske klimaet. Det har også styrket oss som organisasjon. I arbeidet for å styrke relasjonen mellom kirkene, og som kontaktpunkt mellom kirkene og myndighetene, har vi vært tilretteleggere for dialog i vanskelige saker. Dette har gitt oss en stadig mer aktiv og viktig rolle.

Dette årsskriftet har to deler: I den første delen finnes rapporter fra NKRs virksomhet i 2021. I den andre delen har vi samlet tekster av litt forskjellig karakter: Her finnes taler, artikler, innlegg fra ulike møter, blogginnlegg og uttalelser fra NKR. Sammen danner dette et godt bilde av mangfoldet i aktiviteter som NKR er involvert i.

Berit Hagen Agøy, styreleder
Erhard Hermansen, generalsekretær

DEL 1: ÅRSRAPPORT

- 6 Dialog - for trosfrihet mot diskriminering
- 10 Arendalsuka
- 14 Rådsmøte 2021 - Kirke i en annerledes tid
- 16 Velkommen til to nye medlemskirker
- 18 Økumenikkprisen
- 20 Refleksjoner fra Klimatoppmøtet
- 23 Grønn økumenisk blogg
- 24 Feiret 25 år med VAKE
- 27 Global uke mot moderne slaveri
- 32 Pandemihåndtering
- 34 Kirke på nye måter
- 36 Flerkulturelt kirkelig nettverk
- 38 Religionspolitikk
- 40 Fredsarbeid
- 42 Klepp-saken
- 43 Nettverk for kvinnelige kirkeledere
- 44 Teologi: Norsk Teologisk Samtaleforum
- 46 Medlemmer
- 48 Administrasjon og forvaltning

DEL 2: ARTIKLER

- 52 **Leders tale**
Berit Agøy
- 55 **Vekkelse, omvendelse, misjon**
Lemma Desta
- 56 **Å være kirke på nye måter**
Knut Refsdal
- 58 **Det nære møtet i det store perspektivet**
Gjermund Øystese
- 60 **Bare sammen kan vi vokse til modenhet**
Jarle Skullerud
- 62 **Er det et liv etter korona?**
Christian Alsted
- 65 **Kirkene sammen for flyktninger**
Erhard Hermansen
- 66 **Hauges prinsipper for et ansvarlig næringsliv**
Erhard Hermansen
- 68 **Prekeninspirasjon: Så våk da!**
Knut Grønvik

Dialog - for trosfrihet, mot diskriminering

En viktig del av Norges Kristne Råds oppdrag er å jobbe for trosfrihet. En viktig sak i 2021 har vært "trosfrihet og diskriminering".

Styret i Norges Kristne Råd består av ledere fra de største landsdekkende kirkesamfunnene. I tillegg inviteres kirke- og organisasjonsledere fra de øvrige medlemskirkene, observatører og tilsluttede økumeniske organisasjoner.

Siden sommeren 2019, og som en del av vårt arbeid med å fremme god dialog, har alle styremøtene blitt innledet med å lytte til en kirkeleders troshistorie. Flere av kirkelederne har gitt uttrykk for hvor viktig dette er, og hvor mye vi lærer av hverandre – ved å lytte til troshistoriene.

«For meg som er ny i NKR-styret er det fint at vi deler våre troshistorier, det gjør at vi blir bedre kjent med hverandre. Det gir en god ramme for å dele tanker om både vår sårbarhet og våre sterke sider. Ikke minst bidrar troshistoriene til å styrke troen på at vi er i Guds varetekt under alle forhold i liv og tjeneste,» sier Bjørn Bjørnø, Generalsekretær Det Norske Baptistsamfunn.

Styret har dette året har flere saker som er knyttet til pandemihåndteringen, og NKR leverte bl.a. sitt høringsvar til Justis- og beredskapsdepartementet om «Myndighetenes håndtering av koronapandemien – Koronakommisjonens rapport».

Trosfrihet og diskriminering

En viktig sak i styret 2021 har vært «Trosfrihet og diskriminering». Bakgrunnen for samtalen var en rekke saker der trossamfunn opplever seg diskriminert, ved f.eks ulike tilskudd og støt-teordninger.

Dette ble på nytt aktualisert før jul 2021 i den såkalte «Klepp-saken»; her tok menigheter i Klepp kommune kontakt med NKR for veiledning og hjelp i forbindelse med et kommunestyrevedtak som nektet menigheter med teologisk konservative synspunkter kulturstøtt. Klepp-

saken fikk mye oppfølging i media. Styret har bedt om at det arbeides videre med temaet på en fagdag i samarbeid med diskrimineringsombudet.

Kristen MeToo

En annen viktig styresak handlet om en «kristen MeToo-bevegelse». Det var Pinsebevegelsen som i begynnelsen av året fremmet ønske om «at det tas et initiativ fra Norges Kristne Råd til en samtale og felles tilnærming rundt dette spørsmålet så raskt som mulig. Det trengs en opprydning både i synet på ledere, kvinnerollen og mansrollen - og ønsker å fremme dette» Ingunn Ulfsten i Pinsebevegelsen og Anne Louise Skoland i Kirkelig ressurscenter mot vold og overgrep innledet til samtale, hvor vi drøftet utfordringene og kom fram til viktige punkter å ha med i videre arbeid med temaet.

Antisemittisme

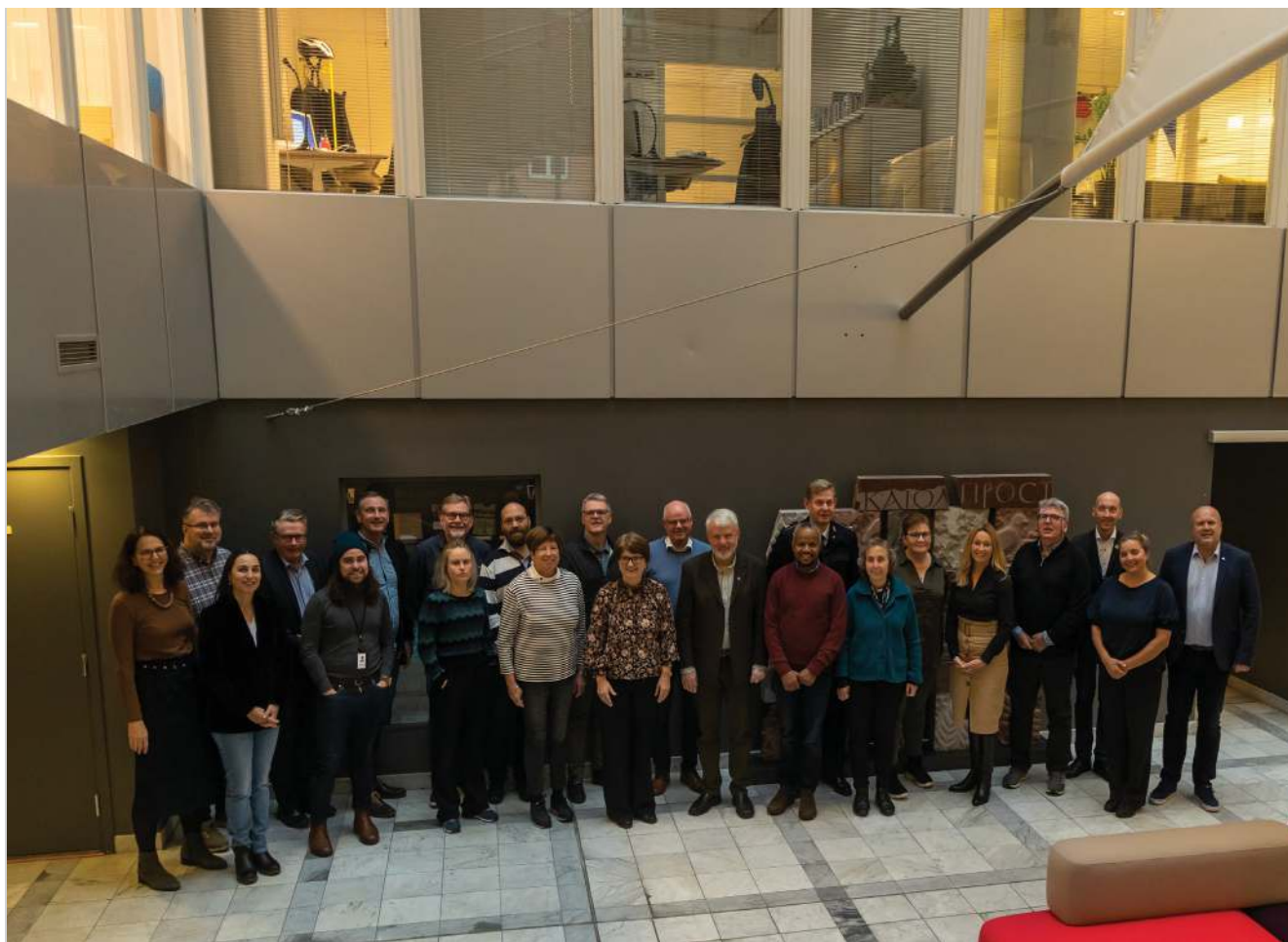
Styret har arbeidet mot antisemittisme høyt på agendaen og som sak på styremøtene ved jevne mellomrom. I den forbindelse deltok Øyvind Kopperud fra HL-senteret og Ervin Kohn fra Det mosaiske trossamfund i en styresamtale.

Kirkenes verdensråd

Styret har også arbeidet sammen med staben for å forberede generalforsamlingen i Kirkenes Verdensråd i 2022 i Tyskland. Generalforsamlingen har tema «Christ's love moves the world to reconciliation and unity». Fra Norge planlegges det deltakelse fra kirkeledere og en egen ungdomsdelegasjon, ut over delegater fra Den norske kirke og Norges Kristne Råd. NKR arbeider også med et workshop under generalforsamlingen med tema «Kirkens og bærekraftsmålene».

På årets siste møte deltok også Ragnhild Lundebø, prosjektleder for Nasjonaljubileet 2030 – NORGE I 1000 ÅR. Generalsekretær Erhard

Styret og stab samlet på Kirkens hus anledning styremøte 2021. (Foto: Gjermund Øystese)

For meg som er ny i NKR-styret er det fint at vi deler våre troshistorier, det gir en god ramme for å dele tanker om vår sårbarhet og våre sterke sider.

“

Hermansen har overfor styringsgruppen for nasjonaljubileet hatt et tydelig fokus på at jubileet må bli et økumenisk jubileum.

Fellesskap som vokser

Høsten 2020 ønsket vi Brunstad Christian Church og Den islandske menigheten i Norge velkommen som nye medlemmer: «Det har vært en glede for BCC å oppleve at vi blir ønsket velkommen i det kristne fellesskapet, og at vi i 2021 ble innvilget medlemskap i Norges Kristne Råd. Det har vært både interessant å lærerikt å bli kjent med en større bredde av kristen-Norge, og vi ser fram til videre dialog og samarbeid. Vi gleder oss over alle som jobber for å utfylle sin del av oppdraget for å utføre Jesu misjonsbefaling. Vi ser at det kanskje mer enn noen gang er viktig å stå sammen om å verne om religionsfriheten og kristendommens verdier og Bibelens budskap. Vårt dypeste ønske er at Jesu navn vil æres ved vårt liv og alt vårt arbeid.» uttalte Harald Kronstad, forstander Brunstad Christian

Church

Haugejubileet

I 2021 var det 250 år siden Hans Nielsen Hauge (1771 – 1824) ble født. Han vokste opp på gården Hauge utenfor Fredrikstad i en familie med 10 søsken, to av dem døde som små. 25 år gammel fikk han sin åndsopplevelse ute på åkeren. De neste åtte årene satte han i gang en omfattende virksomhet over hele Norge. Hauge var vekkelsesforkynner og åndshøvding, men også en samfunnsbygger, gründer og næringslivsleder som har stor betydning i dag.

Generalsekretær Erhard Hermansen deltok i den nasjonale rådgivningskomiteen for Hauge2021. Hauge2021 har gjennom året blant annet arrangert «Haugebevegelsen – støpeskje for norsk demokrati» under Arendalsuka, et stort Hauge-symposium i Oslo, og med kronprinsparet tilstede ble det nye besøksenteret i Østfold åpnet.

AKTIVITETER I 2021

Arendalsuka 2021: Stor og god deltakelse

Norges Kristne Råd var sterkt til stede på Arendasuka 2021. Fra 16 til 20 august var vi arrangør og medarrangør av hele åtte ulike seminarer og arrangementer.

Vi prioriterer å være ekstra synlige på denne møteplassen i valgår, men aldri før har vi planlagt og gjennomført en så stor mengde eventer.

Arendalsuka smalt i gang allerede mandagen med paneldebatt fra jubileumsscenen på Torvet. Generalsekretær Erhard Hermansen ledet seansen hvor pandemien ble grundig debattert i lys av restriksjoner og menneskerettigheter. Dette var en viktig og prinsipiell debatt fra vår side, som i løpet av pandemien tidvis har opplevd at kirken som sektor har blitt litt tilsidesatt i forhold til andre tilsvarende sektorer som f.eks kultursektoren.

Med oss der hadde vi statssekretær Jorunn Hallaråker Heggelund (KrF) fra Barne- og familiedepartementet, Njål Høstmeldingen fra Folkehelseinstituttet, Vidar Strømme fra Norges institusjon for menneskerettigheter og Ingrid Rosendorf Joyce fra Samarbeidsrådet for tros- og livssynssamfunn.

Sammenfalt med Haugejubileet

Det som gjorde fjorårets Arendalsuke ekstra spesiell var at den også sammenfalt med Haugejubileet (250 år siden Hans Nielsen Hauges fødsel).

Det var derfor ekstra stor grunn til å vektlegge og synliggjøre Hauge og hans virke i Norge. Av åtte eventer var da hele tre dedikert til å løfte fram ulike perspektiver ved Hauges liv.

Vi ønsket blant annet å se på hva utviklingspolitikken kan lære av Hauge og hans virke (Hauge i et lokalt perspektiv), hvor vi utfordret Utviklingsminister Dag-Inge Ulstein til å gi oss noen perspektiver som Ola Grytten fra Handelshøyskolen debatterte sammen med Heidi Furustøl fra Etisk handel Norge, Kjetil Wiedeswang fra Dagens Næringsliv og Rune Øygard fra Misjonsalliansen. Seansen ble godt ledet av Berit Aalborg, politisk redaktør i Vårt Land.

En annen event handlet om hvordan Haugebevegelsen ble en støpeskje for norsk demokrati.

Naturlig var det også å trekke inn Hauge i vår økumeniske gudstjeneste med søkelys på bekjempelse av moderne slaveri. Hauge forfektet mange prinsipper i sitt arbeid som kan medvirke til at færre mennesker blir utnyttet. Alle Haugeeventene var fullsatt innenfor rammene som smittesituasjonen gav oss på Arendalsuka.

Konvertitter

Av andre fokuseventer hadde vi en event om hvorvidt det er trygt for konvertitter å endre tro, og i samme åndedrag deltok vi også i en debatt om amnesti for papirløse flyktninger og hva det vil si å ha en human flyktningepolitikk.

Vår rådgiver for migrasjon og flerkulturelt arbeid, Lemma Desta, deltok i disse debattene fra vår side.

JUBILEUMSSCENEN: Om menneskerettigheter og koronatiltak. (Foto: Gjermund Øystese)

Utviklingsminister, Dag Inge Ulstein, snakket om Hauge i et globalt perspektiv på Kirkeskipet under Arendalsuka. (Foto: Gjermund Øystese)

FRELSESARMEEN: Her taler Petra Kjellen Brooke under Frelsesarmeens gudstjeneste i Trefoldighetskirken, Arendal. Hun er koordinator for Frelsesarmeens arbeid mot moderne slaveri. (Foto: Gjermund Øystese)

ARENDALE: Norges Kristne Råd var i 2021 sterkt tilstede i byen der “alle samler seg” en uke i året. (Foto: Gjermund Øystese)

F.V.: Frank Rossavik, Esben Ottosen, Ingrid R. Joys, Hanne Bjurstrøm, Olea Norset, Øystein Gjerme, Erhard Hermansen, Adele Matheson Mestad, Tarjei Gilje. (Foto: Gjermund Øystese.)

– Trening i uenighetsfelleskap

“

Mange sier for tidlig at «vi vil ikke snakke sammen».

Spørsmålet «Krenker «cancel culture» norske idealer?» var utgangspunktet for debatten Norges Kristne Råd arrangerte i samarbeid med Samarbeidsrådet for Tros- og livssynssamfunn for fullsatt sal på Arendal bibliotek, torsdag formiddag under Arendalsuka.

– Jeg tror i hovedsak at mye kan løses gjennom trening i uenighetsfelleskap. Det handler om å lære seg å møte ting med mer nysgjerrighet, sa Adele Matheson Mestad, Direktør, Norges institusjon for menneskerettigheter.

Denne «konklusjonen» kom som svar på spørsmålet fra ordstyrer, Dagen-redaktør Tarjei Gilje, om hvilke verktøy vi har for å ivareta ytringsfriheten i den offentlige debatten.

I det hele ble det en god prinsipiell debatt hvor man fikk luftet ulike perspektiver av å bli utestengt og boikottet, og hvilke idealer som faktisk skal være gjeldende i Norge. Når man boikotter noen før man i det hele tatt har snakket sammen, så kommer man ingen vei.

– Mange sier for tidlig at «vi vil ikke snakke sammen», kommenterte Øystein Gjerme.

Selvsensur – en utfordring

Gjennom panelsamtalen ble det også pekt på at selvsensur er en alvorlig utfordring for kristne i Norge i dag.

Kommentator i Aftenposten, Frank Rossavik, mente at det er for få konservative kristne stemmer i Norge i dag, samtidig parerte Bjurstrøm med at det er en kjensgjerning at man står i fare for å bli diskriminert på jobbmarkedet om man har vært en aktiv kristen.

Mange kristne har f.eks. bedt Dagen om å få fjernet artikler om de som har stått i avisen, og andre toner det kristne innholdet i CV'en veldig ned av frykt for at de ikke skal bli inkalt til jobbintervju dersom arbeidsgiver får se noe av kristent innhold.

Likestillings- og diskrimineringsombud Hanne Bjurstrøm sa mot slutten at vi kanskje er for lettkrenkte, at vi må jobbe for at ikke alt skal oppfattes som krenking.

Dette kunne også de andre deltakerne enes om i paneldebatten om «cancel culture», under Arendalsuka torsdagen.

Rådsmøte: Kirke i en annerledes tid

15. og 16. september 2021 var 80 representanter for Norges Kristne Råd medlemssamfunn samlet til Rådsmøte på Lillestrøm. Etersom Rådsmøtet måtte avlyses tidligere samme år var det 2,5 år siden sist.

Til Rådsmøtet stilte Norges Kristne Råd med et variert program og spennende temaer – og åpnet for at mange skulle komme til ordet. Møtet fant sted på Scandic hotell, Lillestrøm.

Vi åpnet og avsluttet med økumenisk gudstjeneste.

Leder talte

Leder, Berit Agøy, åpnet talerstolen ved å glede seg over at vi endelig kan møtes fysisk. Hun reflekterte over hvordan pandemien har gitt oss en påminning om hvor godt det er å se og ta på hele mennesker – ikke bare se endimensjonale ansikter på en skjerm. (Hele talen kan leses i Del 2 av årsskriftet).

Uttalelser vedtatt

Uttalelse om rettferdig vaksinefordeling:

Rådsmøtet i Norges Kristne Råd vedtok uttalelse om rettferdig vaksinefordeling. Norges Kristne Råd har tidligere gått ut og bedt Norge være ledende i arbeidet med å sikre en rettferdig global fordeling av vaksiner.

Uttalelse om rettsikkerhet for konvertitter:

Rådsmøtet krever at menighetenes vitneutsagn om troverdigheten av konverteringen skal tillegges avgjørende betydning. Vi krever praksisendring i saksbehandlingen for å bedre ivareta rettsikkerheten til konvertitter.

Uttalelse om tros- og livssynspolitikken:

Rådsmøtet i NKR mener den nye loven om tros- og livssynssamfunn bør få anledning til å virke en god stund før man evaluerer og eventuelt foretar justeringer i lovteksten. I en slik evaluering bør tros- og livssynssamfunnenes organisasjoner være selvsagt dialogpartnere.

Hilsener

I anledning Rådsmøtet mottok Norges Kristne Råd hilsener fra generalsekretærene i Kirkenes Verdensråd (KV – Rev. Prof. Dr Ioan Sauca) og Konferansen av Europeiske kirker (CEC – Dr. Jørgen Skov Sørensen).

Hilsen til Det Mosaiske Trossamfund og synagogen i Oslo

Rådsmøtet i Norges Kristne Råd gratulerte Det Mosaiske Trossamfund med feiringen av hundreårsjubileet for synagogen i Oslo. Vi minnes også at det i 2021 er 170 år siden Stortinget opphevet en skaplett i grunnloven, den såkalte «jødeparagrafen».

SAMLET: Stort oppmøte under rådsmøtet 2021, Scandic Lillestrøm. (Foto: Gjermund Øystese)

ÅPNET: Styreleder Berit Agøy åpnet talerstolen under Rådsmøtet 2021, Scandic Lillestrøm. (Foto: Gjermund Øystese)

AVSTEMNING: Rådsmøtet vedtok uttalelser og stemte for to nye medlemskap. (Foto: Gjermund Øystese)

Rådsmøte: To nye medlemmer

Norges Kristne Råd var glade for å ønske Brunstad Christian Church (BCC) og Den Islandske Menigheten i Norge (DIM) velkommen som medlemmer etter en spennende runde avstemming.

Under Rådsmøtet ble det onsdag 15. september klart: Brunstad Christian Church (BCC) og Den Islandske Menigheten i Norge (DIM) blir tatt opp som fullverdige medlemmer i NKR etter å hatt status som observatører.

Først avgjorde rådsmøtet, enstemmig, ved skriftlig avstemming, at Den islandske menigheten i Norge får medlemskap i Norges Kristne Råd, akkurat slik styret hadde anbefalt på forhånd.

Spennende avstemming

Det var tilknyttet mest spenning rundt hvorvidt Brunstad Christian Church ble tatt opp som medlemmer etter en grundig, intern beslutningsprosess inntil de i 2020 søkte om medlemskap. Berit Hustad Nilsen, styreleder og informasjonsansvarlig i BCC, var rimelig spent før valgresultatet ble klart.

– Det var veldig gledelig, sånn som det ble. Og vi ser fram til å være en del av det kristne fellesskapet, vi ser fram til videre dialog og samarbeid med Norges Kristne Råd (NKR), uttalte hun og understreker at de ser det som viktig å kunne være del av dette nettverket.

Harald Kronstad, forstander Brunstad Christian Church gleder seg over å bli ønsket velkommen i det kristne fellesskapet, og at vi i 2021 ble innvilget medlemskap i Norges Kristne Råd.

– Det har vært både interessant å lærerikt å bli kjent med en større bredde av kristen-Norge, og vi ser fram til videre dialog og samarbeid. Vi gleder oss over alle som jobber for å utfylle sin del av oppdraget for å utføre Jesu misjonsbefaling. Vi ser at det kanskje mer enn noen gang er viktig å stå sammen om å verne om religionsfriheten og kristendommens verdier og Bibelens budskap. Vårt dypeste ønske er at Jesu navn vil æres ved vårt liv og alt vårt arbeid, sa han.

Velkommen til fellesskapet

– Vi har hatt et godt og fint fellesskap med BCC og DIM som observatører, og ser fram til godt fellesskap og samarbeid med dem som medlemmer, uttalte generalsekretær. Jeg er glad for at vi kan inkludere de nye medlemskirkene i NKR.

Oppslutning i media

Sakene fikk stor oppslutning i media - avisen Vårt land, Dagen og Norge IDAG.

Den Islandske menigheten i Norge representert av Inga Hardardottir og Elin Soffia Pilkington. Her sammen med generalsekretær Hermansen. (Foto: Gjermund Øystese)

Vi ser fram til å være en del av det kristne fellesskapet., til videre dialog og samarbeid.

Erhard Hermansen og Berit Agøy ønsker Brunstad Christian Church velkommen som medlemmer. F.V Harald Konstad, Trond Eriksen og Berit Hustad Nilsen i BCC.. (Foto: Gjermund Øystese)

Rådsmøtet: Økumenikkprisen til Helga Byfuglien

Under rådsmøtet onsdag kveld ble Helga Haugland Byfuglien hedret med Økumenikkprisen 2021 – for sitt langvarige engasjement for kirkelig samarbeid og økumenisk fellesskap.

– Haugland Byfuglien har vært en pioner som kvinnelig biskop og preses og en samlende leder i det økumeniske fellesskapet som vi har satt stor pris på, sa generalsekretær Erhard Hermansen i NKR under overrekkelsen av Økumenikkprisen.

Brobygger

- Som preses i Den norske kirke og styremedlem i Norges Kristne Råd gjennom mange år, har Haugland Byfuglien spilt en viktig brobyggerrolle i vanskelige spørsmål.

Her trekkes også frem Byfugliens rolle i håndteringen av spørsmålet om likekjønnet ekteskap, og presiserer at hennes «milde, kloke og lyttende holdning er mye av grunnen til at kirkene i Norges Kristne Råd har møtt endringene i Den norske kirkes syn på likekjønnet ekteskap på en respektfull og dialogisk måte».

Pioner

“Helga Haugland Byfuglien har også gjennom sitt internasjonale økumeniske engasjement, vært en god representant for kirkene i Norge - bl.a. gjennom besøk til kristne som lever under svært vanskelige kår,” begrunnes det videre.

Både som kvinnelig biskop og preses har hun vært et forbilde for andre kvinnelige kirkeledere:

“Hun har vært pioner som kvinnelig biskop og preses, på en måte som gjør at hun alltid blir møtt med stor respekt, også av tradisjonelle, mannlige kirkeledere i andre kirketradisjoner. Dette har betydd mye for andre kvinnelige kirkeledere.”

– Stor ære

– Dette er både overraskende og overveldende. Det er en stor ære å ta imot denne anerkjennelsen fra Norges Kristne Råd, uttalte prisvinneren selv, Helga Haugland Byfuglien.

Erhard Hermansen, generalsekretær i NKR, Helga Byfuglien, preses i Dnk, Berit Agøy, styreleder og Øyvind Haraldseid, generalsekretær Misjonskirken Norge. (Foto: Gjermund Øystese)

Hennes milde, kloke og lyttende holdning er mye av grunnen til at kirkene har møtt endringene i Dnks syn på likekjønnet ekteskap på en respektfull og dialogisk måte.

“

Refleksjoner fra Klimatoppmøtet 2021

Norges Kristne Råd deltok på COP26 ved kommunikasjonsrådgiver Gjermond Øystese. Han var på plass i Glasgow hele den første uken og deler her noen perspektiver fra oppholdet i Skottland.

COP26 hadde potensiale til å endre jordklodens kurs i en bedre retning. I hele to uker hadde den skotske byen Glasgow hele verdens søkelys rettet mot seg. Ville forhandlingene føre frem til en ny diskurs?

Hva skal man si i etterpåklokskapens lys? Spørsmålene hagler: Har det vært som Gretha Thunberg sier: «bla bla bla», eller har man kommet et skritt videre? Aner vi et snev av optimisme, eller stjeler realismen av framtidisdystopien hele showet? Kommer USA og Kina til reell enighet? Vil menneskerettigheter være i fokus, eller utfasing av fossile energikilder?

Uansett hvordan man vrir og vender på det så var COP26 (den 26. konferansen av parter til FNs rammekonvensjon om klimaendringer) en av de viktigste internasjonale konferansene som noen gang har vært holdt. Med forskere som tydelig sier at verden må kutte sine klimagassutslipp med minst 45 % innen 2030 for å ha en reell sjanse til å unngå løpske klimaendringer, ble COP26 beskrevet som den siste sjansen til å forhindre global klimakatastrofe. Men har vi tid til å vente på de politiske løsningene, eller er det noe kirkene kan gjøre for å øke sjansene for et godt resultat?

Vår respons på manglende politiske løsninger

Ja, absolutt, og COP26 bar da også tydelig preg av at stadig flere kristne erkjenner at omsorg for skaperverket eller å forvalte miljøet – uansett hvilket språk vi ønsker å bruke – er en integrert del av oppdraget vi er gitt av Gud. Et oppdrag vi har klart å komplisere betraktelig, og hvor det neste tiåret blir avgjørende for å gjenopprette naturen, kutte karbon og stabilisere klimaet dersom vi skal klare å avverge miljøkatastrofe av apokalyptiske dimensjoner. Regjeringer og sivilsamfunn må handle raskt og klokt, og nettopp her kan kristne og kirker spille en enormt viktig rolle ved å handle sammen.

Å opptre sammen på nasjonalt nivå betyr å finne sammen i koalisjoner og partnerskap – ingen organisasjon, eller lokal kirke, kan løse klimakrisen alene. Og med COP26 har ulike kirkesamfunn demonstrert den unike muligheten en har til å påvirke gjennom ulike økumeniske initiativ, men også interreligiøse nettverk. I Norge har Norges Kristne Råd sluttet seg til et opprop sammen med muslimske, buddhistiske, sikhistiske og mosaiske trossamfunn. Vår kollektive visjon er å intensivere vår egen innsats for skaperverket i våre egne trossamfunn og organisasjoner. Og vi vil sterkt appellere til og støtte opp om djerve og nødvendige tiltak både i globalt og her hjemme.

Hva kan kirkene bidra med i det store bildet?

Men for at verden skal ta en ny retning må vi her hjemme også være villige til å ta grep. Å identifisere hvilke handlinger som har størst effekt på klimaet i positiv forstand har imidlertid ikke vært like lett. Og hvordan skal kirkene imøtekomme dette? Hva kan vi gjøre som kirkesamfunn, og hva kan vi gjøre som enkeltmennesker i det store bildet?

I Norge har Den norske kirke gått foran, og på kirkemøtet (KM) i 2017 ble blant andre disse målsetninger satt:

- KM ønsket seg en forsterket satsing på klima, med budsjett- og personalressurser fra Kirkerådet
- KM ønsket mer gjennomslag med oppstart av flere grønne menigheter, mer samarbeid med andre aktører og konkrete tiltak i kirken for å redusere klimagassutslipp og miljøskader
- Støtte til Grønn kirke-miljøledelse i praksis, med særlig fokus på grønne menigheter og fellesråd, økt samarbeid på prostnivå og søkelys på utslippskutt fra kirkebygninger og reisevirksomhet

Innen utgangen av 2019 var det 390 grønne menigheter, en andel på rundt 35% på landsbasis. Gjennom dette arbeidet skal vern om skaperverket omsettes til konkrete tiltak i lokalmenigheten. Man har også sett på miljøledelse og reduksjon

COP26: Kommunikasjonsrådgiver, Gjermund Øystese, Gjermund Øystese og klimaaktivist, Bruno fra Tuvalu.

Å opptre sammen på nasjonalt nivå betyr å finne sammen i koalisjoner og partnerskap - ingen organisasjon, eller lokal kirke, kan løse klimakrisen alene.

“

av klimagassutslipp i samarbeid med stiftelsen Miljøfyrtårn, KA og Norges kirkevergelag, da særlig med tanke på kirkebygg og reisevirksomhet.

Men det er ikke bare Den norske kirke som har forsterket fokuset på klima, stadig flere kirkesamfunn kommer etter. I Frikirken ble det i 2020 vedtatt nye retningslinjer for tjenestereiser hvor man legger opp til å kutte antall flyreiser med minst åtte prosent årlig frem mot 2030. Det blir sterkt oppfordret til å ta tog eller buss der det er mulig. Frikirkens hovedkontor skal ved slutten av hvert år beregne utslipp fra flyreiser foretatt av ansatte og tillitsvalgte i fellesarbeidet. Utslippene skal kompenseres med 1.000 kr pr. tonn CO₂e til klimatiltak innenfor eller utenfor Frikirken.

I Pinsebevegelsen har Karl Inge Tangen, forskningsleder ved Høyskolen for ledelse og teologi, skrevet en forskningsartikkel om forholdet mellom pinsekarismatikk og miljøengasjement. Et

forsøk på å gi pinsekarismatiske og evangelikale kristne selvtilit til å engasjere seg for miljøet, med utgangspunkt i sin egen tradisjon. Undersøkelser gjort av Dagen viser at pinsevenner gjerne har vært mer skeptiske til at klimaendringene er menneskeskapt, enn kristne fra andre kirkesamfunn. Så dette er igjen et eksempel på at ulike kirkesamfunn beveger seg i retning av å bli mer bevisste på klimaendringene.

Om vi beveger oss ut over egne landegrensener og ser på våre naboer er eksemplene mange. I Danmark har man f. Eks nå fått på plass enkelte krematorier hvor varmen fra krematoriene går til å varme opp husstander, andre steder ser man på innkjøpspraksis, gjør tiltak for å hindre matsvinn, spiser mindre kjøtt, reiser mer kollektivt, planter trær og beskytter grøntområder knyttet til kirkens eiendom. Man ser også på investeringer i kirkene og hvordan disse kan være mer bærekraftige og etisk forsvarlige. I tillegg har flere av de nordiske landene, deriblant Sverige og Finland laget

omfattende planer for hvordan kirken som sektor skal bli mer bærekraftig.

Ansvarliggjøring av myndighetene

Kirkene har virkelig en rolle å spille, og vi ønsker å være eksempler til etterfølgelse. Samtidig må vi, sammen med sivilsamfunnet, minne regjeringen på hvilken forpliktelse Norge har til å handle – og påse at regjeringen handler raskere. Norge ligger langt etter med sine egne mål for klimagassreduksjon og det generelle arbeidet med bærekraftsagendaen.

Det er avgjørende at kirkenes aksjon ikke ender ved COP26. Som så mange andre samfunnssektorer, hvis kirkene og andre trosbaserte aktører akselererer innsatsen i løpet av de neste par årene, kan det utgjøre en avgjørende forskjell i å kutte klimagassutslipp innen 2030. Derfor oppfordrer blant annet Den norske kirke sine menigheter til ikke bare å forplikte seg til løpende tiltak, men å gjøre det gjennom å bli grønne kirker. Ved å bli med i dette kan de trekke på gratis ressurser og gjensidig støtte – avgjørende for å komme raskere videre med bærekraftssatsningen.

Vi må se utenfor oss selv

Internasjonale forhandlinger som COP26 kan høres veldig komplisert og abstrakt ut for de fleste. Det er enormt mye teknisk språk man må være ekspert for å forstå. Det vi imidlertid kan forstå er at virkningene av klimaendringene allerede nå påvirker oss. Vi må gjøre alt vi kan ikke bare for å legge press på regjeringer for å oppnå en sterk avtale, men også ut av en pastoral bekymring for de minst utviklede landene og vårt alles vel og vel. Klimaendringene rammer allerede de fattigste hardest i utviklingsland, men generelt rammer det også vår kollektive psyke.

Utfordringer på bortebane og hjemmebane

En fersk undersøkelse fra et team av psykologer undersøkte klimaangsten til 10 000 unge i alderen 16-25 år fra land i det globale sør og nord. I undersøkelsen sa 77 % at "fremtiden er skremmende", 68 % føler seg triste og 63 % føler seg engstelige. 39 % føler seg "nølende til å få barn". Denne nøden korrelerer med en tro på at klimatiltak fra regjeringer er utilstrekkelig. I tillegg ser vi at mentale problemer øker ved varmere temperaturer, med estimater på 9 000 til 40 000 flere selvmord i USA og Mexico innen 2050.

Klimaangst har oppstått ikke bare fra klimaendringene alene, men er også knyttet til styresmaktens manglende respons på klimaendringene. Undersøkelsen fremhever at unge mennesker føler seg forrådt, ignorert og forlatt av politikere og voksne. Dette til tross for tilgjengeligheten av løsninger på klimaendringer.

Håp i enhetens tegn

Det er fullt mulig å gjøre noe med klimakrisen, vi har tiltak og virkemiddel som skal til for å gjøre dette og få jordkloden på rett kjøl. Men for å løse krisen trenger man alle ombord; Voksne, foreldre, tenåringer, besteforeldre, kirkeledere – alle av oss trenger nå å bruke ressurser, innflytelse og beslutningskraften til å gi den yngre generasjonen realistisk håp. Det er ingen tid å miste.

Kirkene må stå sammen om denne agendaen. Man må ikke enten velge å misjon eller klima, evangelisering og det å bry seg om klimaet kan fint gå hånd i hånd.

Grønn økumenisk blogg

I mai 2021 lanserte vi et mellomkirkelig samarbeid med prosjektet Grønn økumenisk blogg.

Våren 2020 foreslo biskop Atle Sommerfeldt og Erhard Hermansen, generalsekretær i Norges Kristne Råd, å starte en økumenisk blogg om tro, klima og miljø.

I mai 2021 ble bloggen realisert på sidene til Norges Kristne Råd.

Mangfold

Det er Elisabet Breen og kommunikasjonsrådgiver i NKR, Ida Marie Haugen Gilbert, som følger opp bloggen. Her har vi hittil lagt ut nye innlegg annenhver uke.

Tekstene reflekterer mangfoldet av medlemssammfunnene til Norges Kristne Råd ved et varierende og rikt tilfang skribenter.

Ønsker bidrag fra medlemmer

24 trossamfunn er nå medlem av NKR. Vi håper å engasjere bloggsribenter fra alle trossamfunnene. Vi ønsker oss innlegg fra de unge, de eldre, de kreative, de konforme, de subjektive, de saklige, de lekende og de lærde. Vi tror at skribentene i GrønnØkuBlogg kan inspirere til å

verne Guds skaperverk – vårt felles hjem.

Visjon

Visjon for bloggen er

- En samlet økumenisk kirke som proklamerer at den treenige Gud forplikter oss til kamp for sitt skaperverk og for livsbetingelsene på jorden
- Et nettverk av mennesker i alle aldre og posisjoner som vil verne skaperverket og motarbeide miljøødeleggelser og klimaendringer
- Et nettsted som gir veiledning og tips til handlende kjærlighet og aktivt ansvar så vi endrer vår livsstil og engasjerer oss mer i det politiske samfunnet
- Et sted å finne inspirasjon

Feiret 25 år med VAKE

Norges Kristne Råd - våre medlemmer, observatører og tilsluttede økumeniske organisasjoner - gratulerer Kirkelig ressurscenter - VAKE - med 25-årsjubileet 2021.

Oppstarten av Kirkens ressurscenter – etter hvert Kirkelig ressurscenter – var et stort og viktig pionerarbeid.

– Ressurscenteret har i disse årene bidratt til å sette agenda og vært en avgjørende ekstern ressurs for kirkene. Dere har evaluert kirkene og gitt faglig bistand og ved det hjulpet kirkene til å bli bedre. Takket være dere, og sammenlignet med samfunnet for øvrig var derfor kirkene tidlig ute og tok de tøffe rundene. Kirkene erkjente skyld, og har under tydelig veiledning fra dere hatt et stort fokus på hvordan håndtere overgrep og forebygge overgrep, sier Hermansen.

– Her ønsker jeg å trekke frem og takke Elisabeth Torp spesielt, – foruten deg hadde dette antakelig ikke vært mulig.

Han fremhever viktigheten for landets kirker samlet at Kirkens ressurscenter ble økumenisk, og endret navn til Kirkelig ressurscenter.

– Det åpnet mange dører. Kirkene fikk en felles ressurs og noe vi stod sammen om. For de mange små kirkesamfunnene i Norge har det vært viktig å ha et felles ressurssted med høy kompetanse og med en lav terskel for å kunne ta kontakt, få råd og veiledning.

Nøytral fellesgrunn

Hermansen mener det har vært svært verdifullt å ha et nøytralt felleskirkeleg sted å kunne henvende seg for rådgivning og samtaler. Han påpeker også hvordan Kirkelig ressurscenter har beriket kirkenes liturgiske språk, gjennom arbeidet som er gjort i utarbeidelse av bønner og hverdagsmesser.

– Det kirkene har fått til gjennom ressurscenteret hadde vi aldri fått til hver for oss, og ressurscenteret har vært helt nødvendig for at kirkene skal være beredt til å håndtere slike vanskelige saker.

Kirkene sammen mot vold og overgrep.

NKR er en av eierne av ressurscenter som fra november har fått navnet VAKE Kirkelig ressurscenter mot seksuelle overgrep. Jubileet ble markert under Novemberkonferansen og med stor jubileumsgudstjeneste og påfølgende motakelse.

Under jubileumsfeiringen var generalsekretær Erhard Hermansen tilstede og berømmet det kirkene har fått til gjennom ressurscenteret:

- Ressurscenteret har vært helt nødvendig for at kirkene skal være beredt til å håndtere vanskelige saker, applauderte han.

- Takket være dere var kirkene tidlig ute og tok de tøffe rundene. Kirkene erkjente skyld, og har under tydelig veiledning fra dere hatt et stort fokus på hvordan håndtere overgrep og forebygge overgrep.

Ressurscenteret har vært helt nødvendig for at kirkene skal være beredt til å håndtere vanskelige saker.

Anne Louise Skoland, daglig leder ved Kirkelig Ressurssenter mot vold og overgrep, sammen med generalsekretær i Norges Kristne Råd, Erhard Hermansen, under jubileumsfeiringen. Hermansen berømmer det kirkene har fått til gjennom ressursenteret.

Global uke: «Se det i øynene»

Midt i uberegnelige tider satte kirkene moderne slaveri på kartet. Menigheter over hele landet fant igjen veien rundt pandemien og engasjerte seg i moderne slaveri gjennom Global uke.

«Resten av verden kan oppleves langt unna, særlig etter en langvarig pandemi og lite reising. Men vi er alle bundet sammen. Vi skal ikke lenger enn til det vi alle går med hver dag – nemlig klærne våre.» Slik innleder fagsjef i Framtiden i Våre Hender, Ingrid Næss-Holm, sitt blogginnlegg i anledning Global uke 2021. «Tekstilarbeiderne som syr klærne våre har havnet i en uholdbar situasjon under pandemien. Mange fabrikker har hatt sterk nedgang i antall ordre. I tillegg har kleskjeder presset prisene ned, noe som har ført til at mange arbeidere ikke har fått lønn for allerede utført arbeid.»

Global uke hadde «Se det i øynene» som overskrift. Nettopp nå er haster det å se de som pandemien har ført ut i sårbare situasjoner: De millionene som mistet jobben og bare kan se langt etter trygd eller kompensasjoner, barn som sluttet på skole fordi de må bidra til familieøkonomien, og migrantarbeidere som havner bakerst i køene når det gjelder lønn, sikkerhet og ordnede forhold. Dessuten har voksne og barn tilbrakt mer tid foran skjerm under korona og den seksuelle utnyttelsen via digitale flater har økt kraftig.

Alle disse menneskene står i økt fare for å bli utnyttet – og mange har allerede havnet i samme utføre som de 40 millionene som lenge før pandemien var utsatt for tvangsarbeid, tvungen prostitusjon, tvangsgifte, organtyveri, tvungen kriminell virksomhet, tvungen krigstjeneste eller brukt som barnesoldater.

Medieoppslag som påminnelse

Jevnlige medieoppslag om menneskehandel, sosial dumping og tvangsarbeid i Norge minner oss om at grov utnyttelse foregår i våre norske nabolag.

Det er slike forhold Global uke vil belyse og motarbeide. Global uke er et felles prosjekt for kirkene i Norge for å delta i kampen mot vår tids slaveri. Kirkene er med fordi hver gang en kvinne, et barn eller en mann blir utnyttet, er det en urett som begås mot medmennesker skapt i Guds bilde og derfor mot Skaperen selv. Og fordi vi alle er bundet sammen, slik Næss-Holm uttrykker det: forbundet gjennom de globale produksjonsprosessene, i mønsteret av økonomisk ulikhet og ganske enkelt ved at vi deler samme jord og de samme, avgrensede naturressursene. Moderne slaveri er verken moderne eller bærekraftig.

Mange bryr seg - og viser det

Noe av det beste med Global uke er at hver menighet selv kan bestemme hva de vil bidra med og hvor mye. Dessuten er uka en scene der de mange flotte ressursene og engasjerte menneskene som finnes i kirkene i Norge trer fram. Uforutsigbarhet og smittevern hensyn la en demper på aktivitetsnivået og noen måtte avlyse planene. Men overraskende mange var med. En del gjorde det for første gang, mens mange også er menigheter som trofast og uoppfordret deltar hvert år. Det er et uttrykk for at mange bryr seg om uretten – og viser at de gjør det!

Ca. 75 arrangementer gikk av stabelen i løpet av året med anslagsvis 3500 fysisk frammøtte deltakere. En tillegg ble flere tusen nådd via webinarer, strømmede arrangementer, og oppslag i digitale og sosiale medier.

Konfirmantengasjement

Det må regnes som et godt resultat i år nummer to med pandemi-motbakke! et er ikke plass til å vise fram alle arrangementene, men følgende viser noe av mangfoldet og ressursene som var i sving:

Global økumenisk kafé i Trefoldighetskirken i Oslo under Global uke 2021.

Konfirmantene delte interessante tanker om urettferdighet, etikk og moral. Som for eksempel fremmet tanken om at det er mer galt at noen starter i livet med så mye mer enn andre, enn at fattige stjeler fra andre.

“

- 25 konfirmanter i Stavanger menighet deltok på temalørdag i St. Petri og Domkirken. Ressurspersonen fra KFUK-M Global forteller: «Handelsspillet satte i gang refleksjon om produksjonskjeder, global økonomisk rettferdighet og etisk handel. Konfirmantene delte interessante tanker om urettferdighet, etikk og moral. Som for eksempel fremmet tanken om at det er mer galt at noen starter i livet med så mye mer enn andre, enn at fattige stjeler fra andre. Det var en flott gruppe ungdommer med høyt engasjement, så det ble ikke mange ledige øyeblikk underveis!».

- I Treungen Frikyrkje hadde de akkurat fått ny lysglobe og brukte anledningen til lystenning og forbønn både for de som utsettes for moderne slaveri og for trosforfølgelse, og med tekster både om den forfulgte kirke og utdrag fra «Frihetens time».

- Temagudstjenesten i Misjonskirken i Drammen belyste moderne slaveri og utfordret menigheten på sin rolle og kall i møte med urettferdighet.

- «Full pakke» da Ål kyrkje hadde «Lys Våken»-helg med danseworkshop med barn og konfirmanter, etisk moteshow på Kafé TID med presentasjon av utfordringer i tekstilbransjen og Fair & Square sitt arbeid, samt temagudstjeneste i Ål kyrkje (Den norske kirke). Fire jenter framførte et danseinnslag i gudstjenesten, der en av jente tilhørte en romfamilie. Diakonen forteller at «... det var eit av dei sterkaste augeblikka ... med tanke på romane sin historie med diskriminering, rasisme, og moglegheitene denne familien har fått gjennom Fair&Square-prosjektet».

- Drammen Baptistmenighet hadde besøk av gjestetaler fra Frelsesarmeen i sin temagudstjeneste.

Landsospennende

«Er kjærlighet mer enn det å være snill og aksepterende? Kan kjærligheten også være tøff, rettferdig og sann?» - det var tema hos ungdomsklubben i Skånland og ble også knyttet til rettferdighet og moderne slaveri. Moderne slaveri var også tema under et seminar på Frivilighetssentralen og i gudstjenesten i Harstad Metodistkirke i forbindelse med weekendseminar om «Den fantastiske nåden».

Om lag 1000 personer fulgte Caritas Norge sitt webinar om hvordan moderne slaveri ser ut og hvordan de jobber for å bekjempe utnyttelse i norsk arbeidsliv og barnarbeid i DR Kongo ved hjelp av utdanning og bevisstgjøring om rettigheter. De fortalte også om hva enkeltmennesker kan gjøre. Katolske menigheter i syv byer delte webinarer på sine sider.

Økumenisk temagudstjeneste

«Vi firar en økumenisk temagudstjeneste utifrån tanken på modernt slaveri – se det i ögonen. Efter gudstjenesten inbjuds till kafé Global blick med gäster från Fair&Square och Caritas, som berättar om sitt arbete mot modernt slaveri. Välkommen!»

Slik lød invitasjonen fra en gruppe menigheter i Oslo sentrum som i flere år har markert uka: Svenska kyrkan, St. Edmund's Anglican Church, Den gresk-ortodokse kirke, Den finske forsamlingen i Norge, Den Latviske evangelisk-lutherske kirke i Norge, St.Olav katolske menighet og Trefoldighetskirken i Den norske kirke. I tillegg stilte Det norske menneskerettighetsfondet ut bilder av rettighetsforkjempere i Trefoldighets kirken under uka.

Økumenisk for ungdom

- En økumenisk ungdomsgudstjeneste i Hamar ble overført i NRK Radio P1 og P1+ og nådde ca. 300 000 lyttere foruten de frammøtte unge og voksne og de som fulgte den via lokal Facebook-strøm. Unge voksne var programledere og musikere og ble arrangert av NKR i samarbeid med Den norske kirke i Hamar, Hamar Frikirke og NLM Hamarkirken med prekenen ved Daniel J. Kleiven.

Etter sending var det «kirkepizza» med engasjert samtale om blant annet seksuell utnyttelse via digitale flater, som også Hamar-ungdom støter på.

Det ble også arrangert webinar om Ungdom, utnyttelse, teknologi.

Konsserter med «Frihetens time»

Konsserter med «Frihetens time» fortsatte å berøre. Sangene og tekstene ble framført som åpningskonsert under Hovlandfestivalen i Fredrikstad. Opptak derifra ble sendt i NRK Radio og nådde 300 000 lyttere. NKR og Kirkens Nødhjelp og tre menigheter i Den norske kirke samarbeidet om oppsetninger i Asak kirke ved Halden, Grønland kirke og Trefoldighetskirken i Oslo.

De frammøtte fikk også høre om KN sitt arbeid for å bidra bærekraftige liv blant risikoutsatte grupper og om hva de selv kan gjøre. Hovedsolist i alle forestillingen var Renate Gjerløw Larsen, ofte ledsaget av Trond Gilberg (Komponist), og med Borg Domkor og musikere som følge på flere av oppsetningene. Utdrag fra «Frihetens time» ble også framført av ulike aktører under Arendalsuka, på Rådsmøtet i Norges Kristne Råd, i Treungen Frikyrkje og på Baptistsamfunnets Landsmøte og nådde til sammen flere hundre frammøtte.

Konfirmanter i St. Petri kirke, Stavanger

Samtale om moderne slaveri Baptistenes Landsmøte.

«Foredragsholderen fra KFUK-KFUM var supergod til å formidle til ungdommer Det ble en flott lørdag og søndagen med konfirmantkor/ menighetens pikekor ble også veldig fin.»

- Prest i St. Petri kirke, Stavanger

«Gud frigjer oss frå rikdommens lenker. Han gjer vår verden om frå ei røverhole til eit bønehus. Kven gir me vår pris? Lousong og louprising til Gud er samtidig eit vern av mennesket.»

- Diakonens preken i Ål kyrkje under Global uke-gudstjenesten

FRIHETENS TIME: Hovlandfestivalen

Pandemihåndtering

Med femten oppdateringer av smittevernveileder, hundrevis at henvendelser knyttet til smittevern og pandemihåndtering, regelmessige møter med myndighetene for å diskutere endringer og konsekvenser, kan vi med letthet si at det ble nok et annerledes arbeidsår i NKR.

Våre medlemsorganisasjoner har under pandemien vært opptatt av å følge de smitteverntiltak som til enhver tid har vært gjeldende. Det har derfor også vært relativt få smitteutbrudd knyttet direkte til gudstjenester og andre arrangement i kirkene.

Kirkens koronahåndtering

Femten ganger har NKR oppdatert smittevernveileder for gudstjenester og kirkelige handlinger, på engelsk og norsk, i tillegg til at smittevernveileder for aktivitet blant barn og unge er oppdatert fem ganger. En utfordring i arbeidet med oppdateringene har vært at det flere ganger har vært upresis informasjon på regjeringens sider. Dette har ført til usikkerhet, misforståelser og mange unødvendige henvendelser og behov for rettelser.

Antall henvendelser knyttet til koronasituasjonen har vært svært mange. En av NKR sine funksjoner er å være et serviceorgan for medlemskirkene. Det har vi i aller høyeste grad fått merke i året som har gått.

Vi har i økende grad erfart at også trossamfunn utenfor NKRs egne medlemmer har tatt i bruk vår smittevernveileder og hatt stor nytte av å følge oppdateringen fra NKR.

Kontakten med myndighetene

Fra november 2020 har Barne- og familiedepartementet invitert til regelmessige møter med Covid-19 gruppen (NKR, STL, Den norske kirke og MDG). Det har både vært fysiske- og digitale møter og regelmessige telefoner og epost korrespondanse. Det har gjort at vi i større grad har kunne være i forkant av de tiltakene.

Wiersholm-rapporten

Under Arendalsuka tok Norges Kristne Råd i samarbeid med Samarbeidsrådet for tros- og livsynssamfunn opp temaet «Pandemien, restriksjoner og menneskeretter» og stilte spørsmål om

hvilke menneskerettslige overveielser som ligger til grunn for de inngrep som er gjort i bevegelsesfriheten, organisasjonsfriheten og retten til sammen med andre å utøve tro- og livssyn i håndteringen av pandemien. Kan disse i så fall dokumenteres?

Fagdirektør Vidar Strømme i Norsk institusjon for menneskeretter gikk langt i å hevde at målt etter forholdsmessigheten (nødvendighetskravet) var det gjort inngrep i religionsfriheten som det ikke var hjemmel for.

Vurdere loubrudd

Det samme slo «Wiersholm-rapporten» fast. Norges Kristne Råd, Samarbeidsrådet for tros- og livsynssamfunn, Den norske kirke og KA – Arbeidsgiverorganisasjon for kirkelige virksomheter ba advokatfirmaet Wiersholm vurdere om stenging av gudshus i perioder og i geografiske avgrensede områder innebærer et brudd på tros- og religionsfriheten.

Wiersholm skulle også vurdere om restriksjonene for gjennomføring av arrangementer, særlig differensieringen mellom fastmonterte/ikke-fastmonterte seter innebar et brudd på tros- og religionsfriheten.

Wiersholm konkluderte med at vilkårene for å gjøre inngrep i retten til fri religionsutøvelse delvis var oppfylt. Både når det gjaldt kravet til lovhjemmel og legitimt formål, konkluderte man i rapporten at vilkårene var oppfylt. Det man problematiserte var om kravet til nødvendighet var tilfredsstillende møtt. Nødvendighetskravet vil naturlig nok bli strengere vurdert når kunnskapen om pandemien øker og samfunnet delvis åpner opp. Da burde dette ha blitt vurdert opp mot eventuelle andre handlingsalternativer som var mindre inngripende.

Møte mellom statsråd i BFD, statssekretær i HOD og Covid19-gruppen. Bakerst f.v: Statssekretær Ole Henrik Krat Bjørkholt, Helse- og omsorgsdepartementet, barne- og familieminister Kjersti Toppe, direktør Ingrid Vad Nilsen, Den norske kirke, generalsekretær Ingrid Rosendorf Joys, Samarbeidsrådet for tros- og livsynssamfunn, generalsekretær Erhard Hermansen, Norges Kristne Råd og styreleder Senaid Kobilica, Muslinsk Dialognettverk.

Media

NKR har også dette året besvart et nærmere hundretalls henvendelser fra media knyttet til pandemien, med et særlig fokus på hvordan ulike innstramminger og lettelser påvirker kirkenes arbeid.

Bønn under pandemien

«Jeg ber om at de alle må være ett..» var Jesus bønn i Johannes 17. Vi erfarer også at bønner forener oss som kirker, og derfor har vi ved flere anledninger samlet oss i felles bønneinitiativ under pandemien.

Et slikt felles bønneinitiativ tok NKR sammen med Norsk råd for misjon og evangelisering (NORME) før påsken. Da gikk vi ut med en felles oppfordring til å takke for våre ledere og be konkret for dem i påskehøytiden. Vi oppfordret til bønn for alle mennesker, om tålmodighet, styrke, helse og nytt mot, om bedre tider, og at vaksinasjoner må nå ut til befolkningen slik at samfunnet kan gjenåpnes. «I over ett år har vi opplevd at grunnleggende menneskerettigheter

er blitt satt på vent. Vi ønsker igjen å samles for å tilbe Gud – ikke bare alene, men også sammen!», skrev vi og oppfordret til å bønn for våre menigheter og forsamlinger.

Statsminister Erna Solberg var en av dem som uttrykte takknemlighet overfor bønneinitiativet, og understreket at det ikke mer med lett hjerte at myndighetene har måttet stramme inn mulighetene for å møtes gjennom påsken.

«For kristne er påsken fylt av viktige merke dager og det å møtes til fellesskap er normalt en selvfølge» skrev statsministeren, og la til:

«Da er det ekstra krevende når mulighetene for det begrenses så mye som nå. «Håp» og «frykt ikke» er viktige signalord i kristendommen. Det er godt å ta med seg i disse tider der en hel verden er berørt og hvor motløshet kan bli rådende. Nå gjelder det å fullføre løpet og få pandemien under kontroll.»

Kirke på nye måter

Sammen inn i en ny hverdag.

Siden 2018 har Norges Kristne Råd utfordret på hvordan morgendagens kirke kommer til å se ut, og hva vi kan være kirke i vår tid, blant dagens mennesker. Gjennom de siste to årene har kirkene plutselig sett helt annerledes ut. Fellesskapene har blitt utfordret. Nye samværsformer har blitt hverdagen. Sentrale spørsmål rundt hva kirken er og skal være har blitt ytterligere aktualisert.

Kirkelig innovasjon

Nettverket Kkirke på nye måter er i hovedsak et åpent, løst, ikke formalisert nettverk der hvem som helst kan melde seg på for å få tilsendt nyhetsbrev eller delta på fagsamlinger. Et hovedmål for prosjektet er å stimulere og utfordre kirkene til å være nytenkende og frimodige i sitt arbeid. Det er naturlig at det daglige innovative arbeidet initieres av kirkene, samtidig som det lever og utvikler seg lokalt, gjerne på utsiden av kirkeveggene. Å samle de gode eksemplene, utfordre til nye modige steg og å skape møteplasser der kirker og medarbeidere inspireres, blir derfor en hovedaktivitet i prosjektet.

Prosjektet Kirke på nye måter ledes av prosjektleder Kjetil Sigerseth, sammen med en bredt sammensatt ressursgruppe.

Fagsamlinger

Et viktig samlingspunkt i arbeidet med å løfte Kirke på nye måter har vært jevnlig webinarer gjennom året. Dette har vært en god måte å møtes, tenke høyt sammen og dele erfaringer. Å samles digitalt har blitt lettere i en pandemi, i tillegg har det klare geografiske fordeler ved at det har vært enkelt å komme sammen fra ulike deler av landet.

Webinaret i februar tok opp temaet Fresh Expressions of Churches – fra England til Norge. Knut

Tveitereid (MF) og Morgen Holmquist (Den norske kirke) var invitert inn som dagens gjester. Engasjementet i samlingen var stor, og her var det særlig ett behovet eller utfordring som i særlig grad ble presserende. Det var spørsmålet om hvordan det kan gis nødvendig rom for nye og mangfoldige fellesskap og uttrykksformer i lokalmenigheten.

I april så en nærmere på Kirken som samfunnsbyggende kraft. Her deltok Øystein Gjermø (Pinsebevegelsen), Janne Våje (Frelsesarmeen), Truls Liland (NLA) og Kjetil Sigerseth (Norges Kristne Råd). Flere gode åpningsinnlegg gav grunnlag for en engasjert samtale. Det er en forventning fra myndighetene at kirkene skal være en samfunnsbyggende kraft. Engasjementet må komme innenfra og erfares som et kall til lokalsamfunnet. For at kirkens tilstedeværelse i samfunnet skal erfares som en kraft må vi som kirke flytte mer av ressursene våre fra programmer og aktiviteter til mer å satse målrettet på å gjøre disipler. Som kirke er en av våre største og viktigste utfordringer i dag å være med å frigjøre, utruste og ansvarliggjøre mennesker.

Temaet som ble aktualisert på webinar i september var Å bryte nye mark i en etterkrigstid. På dette webinar var det Mattias Neve (Forge Sverige og Vineyard) som løftet frem perspektiver fra sin ferske doktorgradsstudie. Jarle Råmunddal og Roy Elling Foss (begge fra Misjonskirken) delte også livsnære erfaringer om hvor avgjørende det er at vi i kirkene våre også gir rom for pionerene.

Høstens siste webinar ble et internasjonalt webinar med tema Future Church. Dagens hovedgjest var Will Mancini (Texas i USA). Tin Mörk (fra Nya sätt att vara kyrka i Sverige) bidro som webinarvert. Foruten mange norske deltakere

Young Life er eksempel på unge mennesker rundt om i landet vårt som ønsker å være lys og salt i lokalsamfunnet. De bygger vennskap på tvers av tro og kulturell bakgrunn. De er kirke der de lever.

var det blant annet med deltakere fra Sverige, Danmark, Østerrike, Tyskland og England. Hovedperspektivet i webinarer var hvordan dagens kirke har utviklet seg i relasjon til samfunnet gjennom de siste generasjonene. Her ble det tydeliggjort hvordan dagens kirkepraksis har sine klare begrensninger, men også hvilke unike muligheter og utnyttet potensiale kirkene har for å utgjøre en forskjell i årene som kommer. Temaer innenfor kirke på nye måter har i løpet av året også blitt løftet frem på blant annet rådsmøte til NKR i september, på Sendt læringsfelleskap i november og på egne samlinger i regi av medlemskirkene.

Nettsider og andre medier

En viktig aktivitet i prosjektet har også dette året vært å samle og dele de gode lokale eksemplene. Gjennom året har vi blant annet kunne bli kjent med pionerarbeid i Sauda, e-sportssatsning for ungdom i Groruddalen, U-kirke i Stavanger, hverdagskirka i Hamar og Kaoskirke i Randa-berg. Vi har også presentert arbeidet til Young Life. Dette arbeidet finnes flere steder rundt om i landet. Her er det et tydelig fokus på relasjonsbygging på tvers av tro og kultur.

Denne typen erfaringer samles blant annet som videointervju eller som videopresentasjoner. Sammen med mye annet av artikler, bøker, lyd og videoopptak samles dette kontinuerlig i en

ressursbank på nettsiden.

Kirke på nye måter som del i en internasjonal bevegelse

Helt fra etableringen av prosjektet har det vært tydelig at de behov vi ser lokalt, og de nye mulighetene som Gud kaller til og åpner for, ikke er avgrenset til Norge. Kirkene verden over har tilsvarende bevegelser og erfaringer. Den bølgen eller endringen vi har sett, og som Den Hellige Ånd har bidratt til blant annet i England de siste 20 årene, kan betraktes utenfra som en langsom revolusjon.

Gjennom det siste året har vi gjennom prosjektet fått knytte enda sterkere bånd internasjonalt. Dette skjer både ved at NKR har blitt invitert inn i en internasjonal arbeidsgruppe i regi av Fresh Expressions of Church. Det Skandinaviske fellesskapet er også styrket ved at det er etablert årlige inspirasjons- og ledersamlinger mellom de Skandinaviske landene.

Fortsatt erfarer vi at vi er i startfasen av et langsiktig arbeid, og at strømmen i Norge fortsatt går sakte når det gjelder Kirke på nye måter. Samtidig merkes det at tema som Kirke på nye måter eller Kirke i en ny tid aktualiseres i økende grad på samlinger rundt om i kirkesamfunn, bispedømmer og byer.

Flerkulturelt kirkelig nettverk

Flerkulturelt kirkelig nettverk (FKN) består av kirkesamfunn, kirkelige organisasjoner og migrantmenigheter som jobber for inkluderende fellesskap i kirkene og i samfunnet, lokalt og nasjonalt. Det usikre året 2021 har hatt betydelig innvirkning på migrasjon og flerkulturelt arbeid.

2021 var et år som skrives inn i minnebøkene med stor usikkerhet knyttet til håndteringen av det globale pandemien Covid-19. Optimismen rundt den raske vaksineprosessen ble dempet av at vi sto ovenfor en svært ujevn fordeling av vaksiner globalt. Året ble avrundet med nye runder med omfattende tiltak og restriksjoner knyttet til nye varianter av viruset. Derfor ble arbeidsåret preget av usikkerhet og begrensinger. Som følge av dette måtte fagfeltet tilpasses regelverket som til enhver tid gjaldt - og det endret seg fort. Året ble også preget av økt bruk av digitale løsninger for møter, arrangementer og påvirkningsarbeid.

Etterlyser mer human asylpolitikk

Norge har vært en trygg havn for mennesker på flukt fra forfølgelse og fare. Gjennom flyktningkonvensjonen har Norge et juridisk og moralsk ansvar å motta personer som søker internasjonal beskyttelse. Men dette ansvaret svekkes betydelig under hensynet til å motvirke misbruk av systemet. Tilgang til norske samt europeiske territorier for å søke asyl begrenses betydelig. Norske myndigheter fører kontroller over grensepassasjer med tanke på lovlighet. Norske myndigheter har todelt ansvar: å bevare rettssikkerhet i samfunnet på den en side, og å behandle asylsøkere rettferdig og humant på den andre.

Av og til kommer dette på kollisjonskurs. Å søke og få asyl er blitt vanskeligere. Lengeværende, ureturnerbare og statsløse asylsøkere er en gruppe av utsatte mennesker som lever i limbo i Norge. Gjennom årene har norske sivilsamfunnsorganisasjoner engasjert for å en mer human asylpolitikk i Norge. Kampanjen for asylbarn og papirløse har ført til noen endringer.

I løpet av 2020 gikk Erna Solbergs regjering med på å godta amnesti i form av engangsløsning for de eldre lengeværende. Denne løsningen var kjærkommen, men ikke tilstrekkelig for å imøtekomme de mange hundre mennesker som har bodd i Norge årevis i limbo. Det var del av

Norges Kristne Råds arbeid - sammen med flere sivilsamfunnsorganisasjoner - å sette søkelys på den umenneskelige situasjonen lengeværende ureturnerbare og statsløse asylsøkere befant seg i.

Yemanedagen

Den årlige markeringsdagen etter Yemane Teferi, 8. januar, eller bedre kjent som Yemanedag, er i ferd med å bli en nyttig arena for markeringen av behovet for humanitet i norsk migrasjonspolitikk generelt, og i asylpolitikken spesielt.

I løpet av 2021 var Norges Kristne Råd med på å arrangere Yemanedag-markeringen 4. mars med et Zoom-seminar med overskriften «hvordan gjenreise humanitet» der kirkeledere, kommunepolitikere og fagfolk fra organisasjonen samstemt belyste behovet.

Tematikken ble belyst også under valgkampen med et seminar i Oslo. Regjeringspartiene Høyre og Frp og deres allierte, Venstre og Krf, deltok ikke på seminaret, mens SV og Sentrum viste sterkt engasjement og lovet å ta med seg innspillene videre. Med utydelig politikk på dette området i det nye AP/SP-regjeringen er kampen for humanitet en kamp å fortsette.

Vårt engasjement for mennesker på flukt og i nød må ses i sammenhengen de globale og særlig de europeiske forholdene. Kjennetegnene for den europeiske migrasjonspolitikk i senere årene er manglende lederskap, uenigheter mellom staten om de fellesløsningene som utarbeides i Brussel - og samtidige forsøk å skive bort fra seg problemet. Før pandemien hadde Europa institusjonell og politisk kapasitet etter den såkalte flyktningkrisen i 2015.

Det likevel ble ikke slutt på tragediene ved Europas yttergrense.

Tilsidesatt i pandemien

Flyktningtematikken ble tilsidesatt når hånd-

MINNEMARKERING: 1533 lys tent i Trefoldighetskirken til minne for flyktninger og migranter druknet i Europa per 5. november 2021

teringen av pandemien tok all oppmerksomhet. Arbeid med å skaffe varig løsning for håndteringen av økt ankomst migranter og flyktninger til Europe uteble. Det betydde ikke at mennesker i nød ga opp forsøket på å komme over til Europa. I deres desperate forsøk druknet 2048 mennesker i havet i løpet av 2021. Dette var et oppsving fra årene 2019 og 2020 der antall migranter som druknet begynte å gå ned fra ca. 4000 per år noen få side.

I Norges Kristne Råd tar vi verdens flyktningssituasjon på alvor ved å gjennomføre ulike markeringer. Også i år arrangerte vi minnemarkering for flyktninger med gudstjeneste i samarbeid med Trefoldighet kirken i Oslo. Vi oppfordret også menigheter i hele landet til å markere verdens flyktningdag 20. juni.

Videre har Norges Kristne Råd bidratt til å belyse tematikken ved Solidaritetsgudstjeneste fredag 5. november 2021 i Trefoldighetskirken - som del av allehelgensgudstjeneste. 1533 lys ble tent til minne for flyktninger og migranter som er døde i Middelhavet og i Den engelske kanal.

GLOBAL ADVENTSFEIRING: Flerkulturelt nettverk i Norges Kristne Råd arrangerte Global adventsfeiring i samarbeid med Trefoldighetskirken. (Foto: Pål Kristian Balstad)

Religionspolitikk

Fra dissenterlov via lov om trossamfunn og kirkelov til felles lov om tros- og livssynssamfunn

Norges Kristne Råd hadde ikke mer enn avsluttet markeringen av 175 år siden den første dissenterloven fra 1845, før den fjerde lovreguleringen av tros- og livssynsfeltet utenfor Den norske kirke trådte i kraft fra årsskiftet 2021. Den første dissenterloven gav norske borgere anledning til å melde seg ut av Den norske kirke og de som ønsket det, kunne danne kristne dissenter-samfunn og drive menighetsarbeid. Den største gruppen troende utenfor statskirken på midten av 1800-tallet var mormonene. De fikk ikke lov til å danne menigheter. Høyesterett bestemte at disse ikke var kristne. Med den reviderte dissenterloven av 1891 åpnet opp for et større organisert trossamfund.

De protestantiske frikirkene som allerede i 1903 hadde samlet seg i Dissentertinget for å gjøre felles sak mot religiøs diskriminering og for likeverdig behandling, var lite tilfreds både med dissenterstemplet og ulike utslag av statsreligionssystemet som på mange måter gjorde dem til annenrangs borgere. Et lovarbeid som strakte seg tilbake til før 2.verdenskrig ble fullført gjennom arbeidet til Dissenterlovskomiteen som presenterte sine konklusjoner i 1962.

Det første resultatet av deres arbeid var religionsfrihetsformuleringen som ble tatt inn i Grunnloven ved grunnlovsjubileet i 1964. Det neste og viktigste var Lov om trossamfunn og ymistanna som ble vedtatt 16. juni 1969. Ikke bare fjernet den det stigmatiserende dissenterbegrepet fra norsk lovgivning. Den etablerte prinsippet om at trossamfunn utenfor den norske kirke skulle motta det samme i tilskudd pr. medlem fra stat og kommune som statskirken. Det er hevet over enhver tvil at Norges tilslutning til FNs menneskerettighetserklæring og ratifisering av den europeiske menneskerettighetskonvensjonen medvirket til dette.

Kritikerne av den første dissenterloven i 1845 og likedan trossamfunnsloven av 1969 anså lovgivningen som en trussel mot statskirkesystemet. Det er ikke vanskelig å gi dem delvis rett i det. Men en vel så viktig kraft i arbeidet med endring av statsreligionssystemet er utviklingen mot et mer tros- og livssynsmangfoldig samfunn og sterkere gjennomslag for menneskerettighetsnormenes ikke-diskrimineringsidealer.

Første januar 2021 markerte et historisk tidsskifte. Den særskilte loven for trossamfunn utenfor Den norske kirke og tilsvarende for den norske kirke var historie. De som engang var klassifisert som dissenter og medlemmer av den tidligere statskirken var samlet under samme lov. Vel har Den norske kirke et eget kapittel med særskilt lovreguleringer i loven. Det kan gjøres ulike vurderinger både prinsipielt og praktisk av både omfang og detaljnivå. Men på overordnet nivå ligger nå de samme prinsipper og krav til grunn for alle tros- og livssynssamfunn i Norge.

Forvaltningsmessige utfordringer for ved ny trossamfunnslov

Norges Kristne Råd gjennomførte en enkel brukerundersøkelse blant medlemsamfunnene for å få et grunnlag for tilbakemelding til forvaltningsmyndigheten om erfaringer med rapportering og innsending av krav om tilskudd etter den nye loven.

Opplevelsen av funksjonalitet og brukervennlighet på internettportalen som ble laget for å forenkle registrering, rapportering og innsending av krav, var blandet. Sammenliknet med andre offentlige løsninger i f.eks. ALTINN, var verken brukervennlighet og funksjonalitet optimal. Det var umulig å mellomlagre og å endre informasjon underveis. Systemet genererte heller ønskede til-

Spesialrådgiver i Norges Kristne Råd, Dag Nygård. (Foto: Gjermund Øystese)

bakemeldinger som bekrefter hva som er utført, hva som eventuelt manglet og en kvittering til slutt som dokumenterte innsendt oppgave. De ansvarlige statsforvalterne var klar over forholdet og gjorde noen forbedringer underveis.

Det var generelt stor tilfredshet med den service og bistand som ble ytt fra saksbehandlere hos statsforvalterne. Noen få unntak skyldes sannsynligvis at ikke alle saksbehandlerne så ut til å kjenne feltet like godt.

NKR har sammen med andre tros- og livssynssamfunn møtt forvaltningsansvarlige ved Statsforvalterembetet i Oslo og Viken og formidlet tilbakemeldingene fra medlemssamfunnene. Videre påpekte vi at enkelte av de forklarende eksemplene i rapporteringsskjemaet som noe upresise. Eksempelvis er begrepet «homofilt samboende» brukt upresist i den forstand at i mange trossamfunn vil også «heterofilt samboende» være omfattet av de restriksjoner som

skjemaet beskrives med hensyn til tilgangen til verv. Dermed er dette ikke å anse som forskjellsbehandling ut fra diskrimineringskriteriene i likestillings- og diskrimineringslovens §26a.

Det forhold at man i rapporten som skulle sendes inn i 2021 skulle rapportere etter gammel lovgiving med andre krav enn hva som gjaldt i 2021, representerte også en utfordring. Det ser imidlertid ut til at dette har løst seg tilfredsstillende.

NKR lanserte også tanken om brukerrepresentasjon i arbeidsgruppen som skal videreutvikle den digitale portalen. Statsforvalteren var allerede i gang med å forbedre den og begrunnet noen av problemene med at de ikke hadde de samme ressurser til disposisjon som andre digitaliseringsprogrammer i offentlig forvaltning.

Fredsarbeid

Arbeid for fred har alltid vært en sentral del av en økumenisk agenda, og NKR samarbeider tett med sivilsamfunnsaktører i norske og internasjonale nettverk.

I tillegg til å være en aktiv deltaker i Kirkelig Fredsplattform og forum for Sudan og Sør-Sudan, har Norges Kristne Råd gjennom 2021 arbeidet med fred på ulike måter. Kirkerådsarbeid med Sudan og Sør-Sudan er en viktig del av dette arbeidet. Dette er samarbeid som har utviklet seg gjennom mange år. På samme måte er den årlige Ikkevoldsprisen og markeringer knyttet til Nobels fredspris et arbeid vi har tatt del i lenge, men som endrer form gjennom årene.

Ikkevoldsprisen til Safia Abdi Haase

I samarbeid med Oslofjord Folkehøyskole og Det norske baptistsamfunn markerer Norges Kristne Råd Kingdagen med utdeling av Ikkevoldsprisen 20. januar. Prisen er inspirert av Martin Luther King jrsliv og lære, og ble i 2021 tildelt Safia Abdi Haase.

Safia Abdi Haase er en norsk-somalisk sykepleier. Hun er den første kvinnen som mottar Ikkevoldsprisen. Hun er blitt kjent for sitt arbeid mot kjønnslemlestelse av kvinner, arbeid mot rasisme og en rekke tiltak som bygger broer mellom ulike kulturer og etniske grupper. Foredrag, samtaler, opplæring og selvhjelpsgrupper har vært noen av hennes virkemidler. Det er de samme virkemidler som Martin Luther King jr. brukte. Hun har også en personlighet som forsterker hennes innflytelse i ulike miljøer, sist i forbindelse med smittevernarbeidet i forhold til Covid-19, der hun i avisen lokalt har tatt til orde om solidaritet når vi opplever en tid som denne.

Nettverk for religion og utvikling

Gjennom Nettverk for religion og utvikling arbeider vi for å fremme forståelse for religiøse aktørers betydning i utviklingsarbeidet. Dette skjer gjennom kunnskap- og erfaringsdeling og kompetansebygging.

Det har vært viktig for nettverket å ha en god dialog med utenriksdepartementet og politisk ledelse. I 2021 har nettverket hatt flere møter med Dag-Inge Ulstein når han var utviklingsminister. I disse møtene har nettverket delt rapport om observasjoner på Covid-19 situasjonen, samt konkrete innspill på hvordan tema religion og utvikling kan integreres bedre i UD/Norad.

Nettverket tok også initiativ til et møte mellom nettverkene i Norge, Sverige og Danmark sammen med utviklingsministrene fra de ulike landene. Det er en felles forståelse av at religiøse aktører spiller en viktig rolle i utviklingsarbeid på mange ulike nivå. Dialogen og samtalen er viktig for å sikre forståelse og kompetanse om religionsfaglige tema, men også for å sikre at religiøse aspekter blir vurdert i ulike prosesser og strategier.

Nettverket har også etablert god kontakt med Tvinnereim som nå er ny utviklingsminister. Nettverket hadde årsmøte 24. februar. Årsmøte besluttet gjenvalg av arbeidsutvalget som består av en person fra Norges Kristne Råd, Mel-lomkirkelig Råd, Kirkens Nødhjelp og Digni. Hjalmar Bø fra Digni ble valgt til leder for denne perioden.

I tillegg til ordinære nettverksmøter har nettverket prøvd å arrangere noen temasamlinger. Covid har vanskeliggjort noe av dette og temasamlingen med Mariz Tadros om «Addressing religious inequalities – how can this help us reaching the SDGs?» er flyttet til april 2022.

Mercy Ships ble tatt opp som nytt medlem i nettverket i løpet av 2021.

ØKUMENISK FREDSGUDSTJENESTE, TREFOLDIGHETSKIRKEN:

F.v. Erhard Hermansen (Norges Kristne Råd), Bjørn Bjørnø (Det Norske Baptistsamfunn), Ingunn Ulfsten (Pinsebevegelsen), Pål Kristian Balstad (Den norske Kirke), Atle Sommerfeldt (Den norske kirke), Ann-Magrit Austenå (tidl. Leder av norsk journalistlag), Knut Refsdal (Metodistkirken), Bernt Eidsvig (Den katolske kirke), Hanne Hognestad (Kvekersamfunnet), Mina A. Fossum (Nobels Fredssenter) og Herman Midsjø (Den norske kirke).

Økumenisk fredsgudstjeneste

Norges Kristne Råd har i flere år arrangert økumenisk fredsgudstjeneste dagen før utdeling av Nobels Fredspris, og i forbindelse med utdelingen av Nobels Fredspris til Maria Ressa og Dmitrij Muratov for deres innsats for ytringsfrihet som er en forutsetning for demokrati og varig fred arrangerte Norges Kristne Råd også i år økumenisk fredsgudstjeneste. I år hadde den økumeniske fredsgudstjeneste temaet «En stemme for de stemmeløse», hentet fra Ordspråkene 31.8 hvor det står «Lukk opp din munn for den som ikke selv kan tale, før saken for dem som nær bukker under».

– Arbeid for fred har alltid vært en sentral del av den økumeniske agenda og Norges Kristne Råd arbeider blant annet for å fremme respekt for religionsfrihet og menneskerettigheter. Vi arbeider for å bryte ned barrierer mellom mennesker og skape rettferdighet og fred, sa generalsekretær Erhard Hermansen da han innledet den økumeniske fredsgudstjenesten i Trefoldighet.

IKKEVOLDSPRISEN: Prisen gikk til den norsk-somaliske sykepleieren, Safia Abdi Haase. (Foto: Roger Dahl)

Klepp-saken

Norges Kristne Råd i saken om kulturstøtte i Klepp kommune.

Kulturstyret i Klepp kommune lanserte i fjor vinter et forslag til nye retningslinjer for støtte til frivillige organisasjoner i kommunen: «Organisasjonen må rekne alle medlemmer/deltakere som likeverdige når det gjeld å kunne veljast til styre, tillitsverv og posisjonar, uavhengig av samlivsform, seksuell orientering, kjønn eller etnisitet».

Forslaget ville i praksis bety at enkelte religiøse organisasjoner ville miste muligheten til å motta kulturstøtte fra kommunen, fordi de stilte livsstilskrav til tillitsvalgte, uavhengig av seksuell orientering.

Kommunedirektøren innstilte etter konferering med likestillings- og diskrimineringsombudet på å fjerne den omstridte formuleringen i forslaget før den endelige behandlingen. Forslaget kunne være i strid med religionsfriheten og diskrimineringslovgivningen. Kulturstyret opprettholdt forslaget og kommunestyret sluttet seg til forslaget 13. desember 2021.

Norges Kristne Råd sendte et brev til alle kommunestyrerepresentantene i forkant av møtet og minnet om at artikkel 9 i Den europeiske menneskerettighetskonvensjonen og Artikkel 18 i FN-konvensjonen om sivile og politiske rettigheter er inkorporert i norsk rett.

Videre henviste vi til FNs menneskerettighetskomite som i en sentral kommentar til art. 18 i FN-konvensjonen har gitt en tolkningsuttalelse som argumenterer for at religionsfrihetens kollektive dimensjon innebærer at religiøse organisasjoner rett til å stille egne krav til tillitsvalgte og andre ledere. Den interne strukturen til en religiøs organisasjon og regelverket som regulerer medlemskap og tilgang til lederverv må vurderes som en måte medlemmer av slike organisasjoner praktiserer sin tro på og ivaretar sine religiøse

tradisjoner.

I etterkant av vedtaket har NKR bistått lokalpolitikere fra flere politiske partier i kommunestyret å utforme et krav om lovlighetskontroll av kommunestyrets vedtak. Vi vil bistå de berørte og om nødvendig følge saken videre overfor Sivilombudsmannen eller Diskrimineringsnemda.

Nettverk for kvinnelige kirkeledere

Høsten 2019 ble «Nettverk for kvinnelige kirkeledere» etablert. Nettverket hadde i utgangspunktet en planlagt varighet ut 2020, men etter ønsker fra nettverket ble tidsrammen utvidet, i første omgang til juni 2022.

Nettverket har hatt 9 møter. Det har blitt en viktig og god arena for lederne å møtes i, ikke minst under pandemien hvor ledelse har vært krevende for de aller fleste virksomheter.

Nettverket har blitt både et sterkt faglig fellesskap og et viktig sted å dele leder erfaringer på tvers av kirkesamfunnene de leder.

Tema på møtene har blant annet vært: «Hvordan styrke seg selv og hverandre – med fokus på suksesshistoriene», «Kvinnerollen i ledelse», «Hersketeknikker», «Balanse i lederhverdagen», «Toppledere i skjørt» – med utgangspunkt i masteroppgave om kvinnelige ledere fra en av deltakerne, «Makt og beslutninger» og «Ulike lederstiler og når de er hensiktsmessige».

- Stort utbytte

Om deltakelsen i nettverket sier en deltaker det flere har gitt sin tilslutning til:

“Jeg var i utgangspunktet kritisk til dette nettverket, fordi jeg tenkte at løsningen på dårlig kvinnerepresentasjon i styrende organer i NKRs medlemskirker, ikke var å etablere et nettverk for kvinner – for å plassere ansvaret hos dem og ikke hos mennene. Men jeg har hatt veldig stort utbytte og glede av nettverket. Å ha et «frirom» til å dele refleksjoner og emosjoner knyttet til lederrolle og kjønn har vært et privilegium. Det finnes ikke slike organiserte rom ellers, som jeg vet om og som samler oss på tvert av kirkesamfunn. Å lytte til andres ledererfaringer har vært veldig lærerikt, men også tankevekkende og litt trist. Vi har fått fram at kjønn er høyst levende bedømmelseskriterium i våre sammenhenger. Og at veien videre krever mye av oss.”

“Det var vært veldig bra å få satt egne erfaringer og følelser inn i en mer overordnet faglig sammenheng. Det har en svært dyktig Ann Iren Reierskog hjulpet oss med på en imponerende og proff måte. Det gjør godt å løfte opplevelser litt

bort fra en selv, generalisere dem – og dermed også lettere kunne plassere ansvaret der det hører hjemme. Det gjør oss til bedre ledere – og setter oss bedre i stand til å fortolke egne og andres væremåter.”

Norsk Teologisk Samtaleforum (NTSF)

Norsk Teologisk Samtaleforum har flere møtepunkter og reiser til enhver tid viktige, relevante teologiske spørsmål.

Digital ekklesiologi

NTSF hadde våren 2021 et kortprosjekt om digital ekklesiologi som var tenkt som et delprosjekt som muligens kunne følges opp siden når pandemien var over.

Representantene beskrev hvordan deres kirkesamfunn hadde løst utfordringen om å finne digitale løsninger da landet stengte ned og kirkelig virksomhet ikke kunne fungere som tidligere.

Ut fra dette diskuterte vi hva ulike digitale gudstjenester har å si for ekklesiologien (strømmet gudstjeneste på f.eks youtube når ut til mange, men fellesskapsfølelsen er svak, gudstjeneste på f.eks zoom/teams ivaretar fellesskapsfølelsen men det blir en høy terskel å være med), ulike løsninger for digital nattverd, hjemmekirke/husgrupper samt diakonale behov.

Et påfallende funn er at ensomhet som kilde til åndelig liv ikke ble aktualisert kreativt i noen av kirkene.

Økumenisk vigsel

Høsten 2021 satte NTSF økumenisk vigsel under lupen.

Pt. Oddvar Moi ble spurt om å gi en presentasjon om vigsel når flere religioner er involvert.

Pt. Moi forteller om hvordan den flerkulturelle profilen til Den katolske kirke i Norge preger både forberedelse av vigsel (ekteskapskurs) og liturgien. Omtrent halvparten av alle bryllup i Den katolske kirke i Norge er mellom en katolikk og en som ikke er det. Få av disse er tverreligiøse.

Erfaringer med økumeniske vigslar viser at forståelser av dåp (både for de som skal gifte seg

og eventuelle barn) spiller en viktig rolle. Hvis bare den ene er døpt regnes ikke ekteskapet som sakrament. I den katolske vigselsturgien er det ikke lov å blande elementer fra forskjellige religiøse tradisjoner.

Et tema som flere kommenterer på er religiøs oppdragelse av barn (som skal være i den katolske tradisjonen etter katolsk vigselpraksis) og hvordan man kan unngå tvangskonvertering. I en økumenisk vigsel er gjensidig godkjenning av dåp et grunnleggende spørsmål.

Samtalen som følger viser at NTSF ønsker å jobbe videre med spørsmål rundt tverreligiøst ekteskap (ikke bare økumenisk). Kirkeleder blir i større grad bedt om å vigsle interreligiøse par og av denne grunnen ser flere i gruppen et behov for å utvikle bedre praksiser og egnet teologi.

Grundig behandling

Forumet reiser spørsmål som: Er det tenkelig å ha to vigslar en etter den annen? Hvor stort rom er det egentlig for liturgisk frihet og kreativitet? Hvor stort rom for tverreligiøst samarbeid? Hvordan skal liturgiske oppgaver fordeles mellom representanter fra forskjellige trossamfunn? Hvilke muligheter finnes når den religiøse seremonien finner sted i etterkant av borgerlig vigsel (med implikasjoner om forståelse av forholdet mellom stat og kirke)? Hvordan skal vi integrere elementer fra forskjellige kulturelle tradisjoner i seremonien? Det nevnes at begravelser etter 22. juli har fungert som viktig liturgisk verksted.

Det nevnes at store kulturelle og religiøse forskjeller kan skape utfordringer i ekteskapet. Hvor mye ansvar burde kirkeledere ta? Har de et «åndelig ansvar» i forhold til brudeparet og i så fall fraråde dem å inngå ekteskap?

Seminar om dåp sammen med Oslo Sentrum Baptistkirke.

Deretter følger en lang og fyldig presentasjon-srunde av alle deltagere som bidrar til NTSF med bred teologisk og økumenisk erfaring.

Dåp i to former

Sammen med Oslo Sentrum Baptistkirke arrangerte Norges Kristne Råd i november et seminar med tittelen: "En dåp i to former? - Om dialog mellom baptister og lutheranere". Dr.teol. Kenneth F. Ellefsen innledet på bakgrunn av sin doktoravhandling om emnet, med respons fra representanter for Det Norske Baptistsamfunn, Den katolske kirke, Metodistkirken og Den Evangelisk Lutherske Frikirke. Seminaret utforsket et økumenisk spenningsfelt, men samtalen viste også grunnlag for å fornye dialogen mellom baptister og lutheranere om emnet, gjerne med et bredere økumenisk perspektiv.

Norges Kristne Råd

Kommunikasjon

Statistikk for 2021

Trender for 2021

2021 har sett en nedgang i antall besøkende på nettsider og facebook. Dette skyldes dels færre aktive på facebook, og dels en digital trøtthet blant folk. På nettsidene har vi en nedgang på 7,6% sammenlignet med 2020, mens på facebook er nedgangen på 29,8% sammenlignet med 2020. Samtidig ser vi at de som er besøkende bruker mer tid.

Statistikk for SoMe

134,100

26,133

357

508

Statistikk for nettsider

29,000

Unike lesere

42,000

Sidevisninger

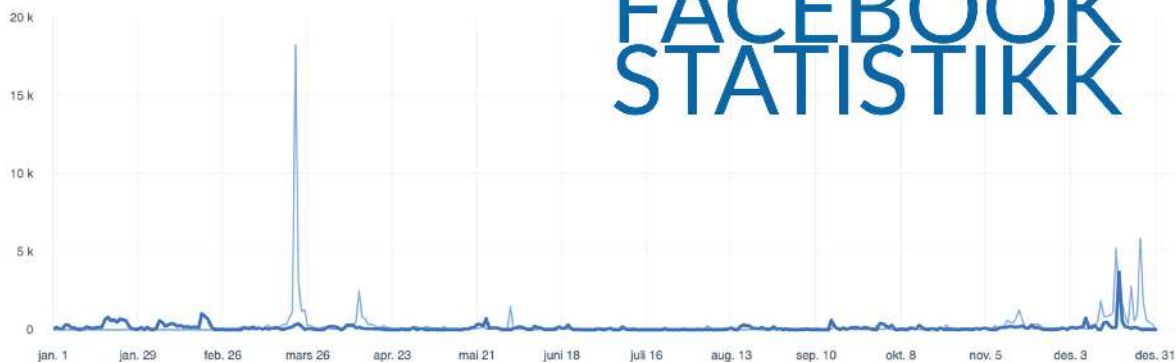
2 min

Besøkstid i snitt per besøkende

1. jan. 2021 - 31. des. 2021

46 112 Engasjement 85 382 Forrige periode

FACEBOOK STATISTIKK

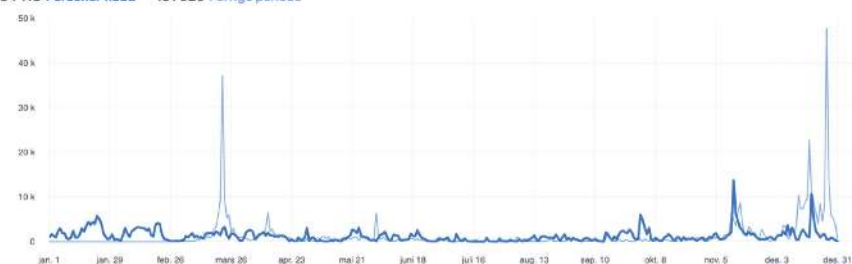

1. jan. 2021 til 31. des. 2021

134,1 k Personer nådd
+29,8 % fra de siste 365 dagene**450**Nettofølgere
-74,9 % fra de siste 365 dagene**46,1 k**Engasjement
-46 % fra de siste 365 dagene

Personer nådd

1. jan. 2021 - 31. des. 2021

134 118 Personer nådd 191 020 Forrige periode

Side	Personer nådd	Engasjement	Lenkeklikk	Kommentarer	Delinger	Reaksjoner	Bildevisninger	Nye følgere	Nettofølgere
 Norges Kristne Råd Religiøs organisasjon	134 118	46 112	8 067	830	865	10 869	709	613	432

Følgeraktivitet

1. jan. 2021 - 31. des. 2021

613

Nye følgere

1935

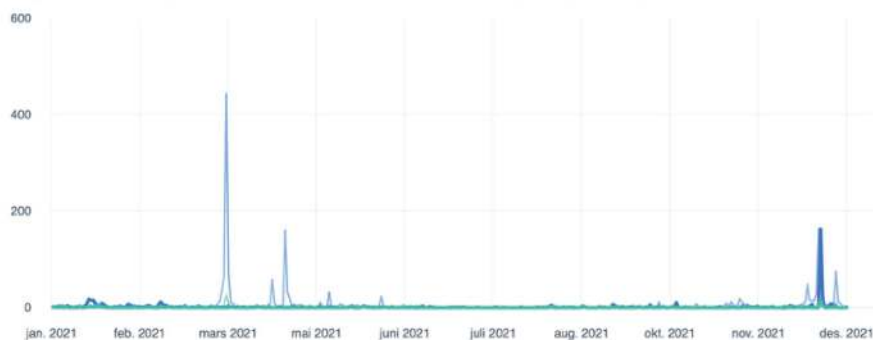
Forrige periode

163

Personer som har sluttet å følge deg

143

Forrige periode

Sammendrag

Du har **+450** nettofølgere denne perioden. Antall nettofølgere er **-74,9 %** i forhold til forrige periode.

MEDLEMMER**Brunstad Christian Church**www.bcc.no**Den anglikanske kirke i Norge**www.osloanglicans.no**Den Etiopiske Ortodokse kirke i Norge**<http://www.eotcnor.no>**Den Evangelisk Lutherske Frikirke**www.frikirken.no**Den finländska evangelisk-lutherska församlingen i Norge**finskekirken.com**Den Islandske Menigheten**<https://www.kirkjan.no/>**Den katolske kirke**www.katolsk.no**Den nordisk-katolske kirke**www.nordiskkatolsk.no**Den norske kirke**www.kirken.no**Den ortodokse kirke i Norge- Hellige Nikolai menighet**www.ortodoks.com**Den tyskspråklige menighet i Norge**www.deutschegemeinde.no**Den greske orthodoxe menighet Evangelismos tis Theotokou (Maria Bebudelse)**www.greskorthodokskirke.no**Det evangelisk-lutherske kirkesamfunn**www.delk.no**Det Norske Baptistsamfunn**www.baptist.no**Den serbisk ortodokse kirke i Norge****- Hl. Vasilije Ostroski menighet****Frelsesarmeen**www.frelsesarmeen.no**Guds Menighet, Vegårshei**www.gudsmenighet.no**Kuekersamfunnet**www.kveker.org**Metodistkirken i Norge**www.metodistkirken.no**Misjonskirken Norge**www.mknu.no**Oslo Kristne Senter**www.oks.no**Pinsebevegelsen i Norge**www.pinsebevegelsen.no**Svenska kyrkan i Norge**www.svenskakyrkan.se/oslo**Østfoldkirken**www.ostfoldkirken.no

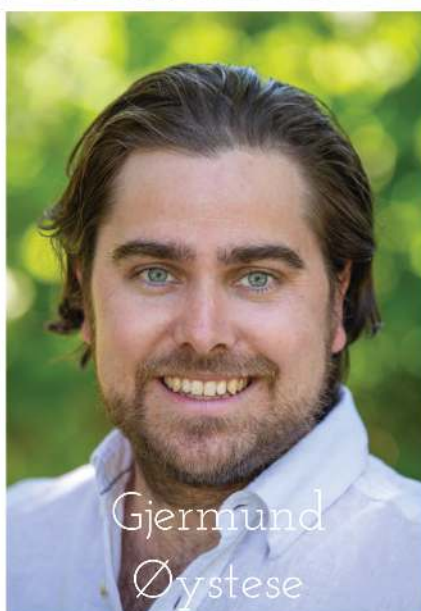
.....

OBSERVATØRER**Syvendedags Adventistkirken**www.adventist.no

.....

TILSLUTTEDE ØKUMENISKE ORGANISASJONER**Blå Kors Norge**www.blakors.no**Det Norske Bibelselskap**www.bibel.no**Digni**www.digni.no**Kirkens Nødhjelp**www.kirkensnodhjelp.no**NORME - Norsk Råd for Misjon og Evangelisering**www.norme.no

Staben i Norges Kristne Råd 2021

Administrasjon og forvaltning

STYRET

Berit Hagen Agøy, Den norske kirke, leder
 Jarle Skullerud, Den Evangelisk Lutherske Frikirke, nestleder
 Ingunn Ulfsten, Pinsebevegelsen
 Bjørn Bjørnø, Det Norske Baptistsamfunn
 Ingull Grefslie, Metodistkirken
 Knud Welander, Frelsesarmeen
 Per Anders Sandgren, Svenska kyrkan i Norge (gruppe av utenlandsmenigheter)
 Olav Fykse Tveit, Den norske kirke
 Kristin Gunleiksrud Raaum, Den norske kirke
 Øyvind Haraldseid, Misjonskirken Norge
 Bernt Eidsvig, Den katolske kirke
 Harald Kronstad, Brunstad Christian Church
 Inga Hardardottir, Den islandske menigheten i Norge
 Kiriaki Papadopoulou Samuelsen, Den gresk-ortodokse kirke i Norge (gruppe av ortodokse menigheter)

STAB

Erhard Hermansen, generalsekretær
 Dag Nygård, spesialrådgiver
 Daniela Lucia Rapisarda, teologisk rådgiver (ansatt faom. 1. september)
 Karin R. Thompson, kontorleder
 Elin Finnseth Sæverås, prosjektleder Global info
 Lemma Desta, rådgiver migrasjon og flerkulturelt arbeid
 Gjermund Øystese, kommunikasjonsrådgiver
 Ida Marie Haugen Gilbert, kommunikasjonsrådgiver
 Kjetil Sigerseth, prosjektleder «Kirke på nye måter»

Staben holder til i Kirkens hus i Rådhusgt. 1-3 i Oslo og er samlokalisert med K-Stud, Samarbeidsrådet for tros- og livssynssamfunn, Den finske menigheten og Stiftelsen Karibu.

STYRINGSGRUPPER OG UTVALG

Flerkulturelt kirkelig nettverk

Den norske kirke: Steinar Ims/Anders Jordet
 Baptistsamfunnet: Peter Ngaidam
 Kvekersamfunnet: Sunniva Vad Flaten, Tommy Vad Flaten

Kirkens Nødhjelp: Siv Bonde
 Kirkens Bymisjon: Steinar Eraker
 Kristent Interkulturelt Arbeid: Rune Fiskerstrand
 Den kinesiske menigheten: Xida Chen
 Den Angelikanske kirke: Joanne Udal
 Metodistkirken: William H. Lovelace

Global Info

Adventistkirken/ADRA: Gry Haugen
 Den katolske kirke v/Caritas: Anette Skom-søy
 Den norske kirke: Anders Jordet
 Frelsesarmeen: Petra Kjellen Brooke
 Metodistkirken: Torgeir Tveter
 Frikirken: Anne-Kristine B. Wiecek
 Svenska kyrkan i Norge: Kristina S. Furberg
 Misjonskirken Norge: Naomi Curwen
 Baptistsamfunnet: Niels-Fredrik Skarre
 Pinsebevegelsen: Rebeca Jensen
 Kirkens Nødhjelp: Sven Larsen
 Digni: Torhild Breidlid

Ressursgruppen for Kirke på nye måter

Kjetil Sigerseth (Norges Kristne Råd)
 Bente Sandtorp (Home Church)
 Knut Refsdal (Metodistkirken)
 Cristina Pereyra-Paz (Pinsebevegelsen)
 Øivind Refvik (NMS/Den norske kirke)
 Einar Tjelle (Dnk)

Norsk Teologisk Samtaleforum

Hilde Marie Movafagh (leder), Metodistkirken
 Tor Tjeransen (nestleder), Adventistkirken
 Harald Kronstad, Brunstad Christian Church
 Andrew John Thomas, Den anglikanske kirke
 Oddvar Moi, Den katolske kirke
 Cornelius Onwuekwe, Den katolske kirke
 Harald Hauge, Den norske kirke
 Beate Fagerli, Den norske kirke
 Dragan Jovanov, Den serbisk ortodokse kirke
 Lutz Tietje, Den tyske menighet i Norge
 Kliment, Den ortodokse kirke
 Linda Aadne, Det norske Baptistsamfunn
 Thormod Langeland, Frelsesarmeen
 Egil Mardal Johannessen, Kvekersamfunnet
 Marit Kromberg, Kvekersamfunnet
 Tommy Vad Funderud, Kvekersamfunnet
 Anne Grete Spæren Rørvik, Metodistkirken

Reidar Salvesen, Misjonskirken Norge
 Pål Helmersen, Pinsebevegelsen
 Per Anders Sandgren, Svenska kyrkan
 Inga Harðardóttir, Den Islandske menighet
 Jostein Ørum, Den Evangelisk Lutherske
 Frikirken

Religionspolitisk utvalg

Den Evangelisk Lutherske Frikirke: Gunnar Johnsen
 Den finske menigheten i Norge: Anssi Elenius
 Den islandske menighet i Norge: Inga Hardardottir
 Den katolske kirke: Torbjørn Olsen
 Den norske kirke: Andreas Henriksen Aarflot, Steinar Ims
 Den serbisk-ortodokse kirke: Dan Urdesic
 Den tyskspråklige menighet i Norge: Lutz Tietje
 Det evangelisk-lutherske kirkesamfunn: Bertil Andersson
 Det Norske Baptistsamfunn Håkon Sigland
 Kvekersamfunnet: Marit Kromberg
 Metodistkirken i Norge: Ingull Grefslie
 Misjonskirken Norge: Ingunn Folkestad Breistein
 Pinsebevegelsen i Norge: Jan Eilert Aakre
 Svenska kyrkan i Norge: Per Anders Sandgren
 Syvendedags Adventistkirken: Marianne Dyrud
 Observatør:
 Kristen-Norges Innkjøpsfelleskap (KNIF): Kåre Rønningen

SAMARBEIDSRELASJONER

NKR er medlem av Frivillighet Norge, Kristen-Norges Innkjøpsfelleskap (KNIF), K-Stud, Forum for utvikling og miljø, Churches' Commission for Migrants in Europe og Samarbeidsrådet for tros- og livssynssamfunn.

Sekretariatet følger opp kontakten og samarbeidet med økumeniske råd og kirker i Norden og Baltikum samt økumeniske råd i Europa og globalt. Oppdateringer fra norske representanter i Kirkenes Verdensråds (KV) sentralkomiteé og Konferansen av Europeiske Kirkers (KEK) Governing Board står jevnlig på dagsorden i NKRs styre.

NKR er representert i en lang rekke nettverk og arbeidsgrupper, blant andre:

- Den norske styringsgruppa i KVs «Ecumenical Accompaniment for Palestine and Israel»: Erhard Hermansen.
- Det Norske Bibelselskap - Representantskapet: Erhard Hermansen.
- Ecumenical Network for Sudan & South Sudan i regi av KV: Erhard Hermansen.
- Forum for Sudan og Sør-Sudan. Erhard Hermansen.
- Great Lakes-nettverket: Erhard Hermansen.
- Interreligiøst nettverk for klimamobilisering: Erhard Hermansen.
- Kirkelig Ressurssenter mot vold og seksuelle overgrep. Styret: Øyvind Haraldseid. Representantskapet: Erhard Hermansen og Sindre Bostad. Vara: Karin Thompson.
- Kirkens Nødhjelp - Representantskapet: Erhard Hermansen.
- Komiteen for internasjonale spørsmål i Mellomkirkelig råd for Den norske kirke: Elin F. Sæverås
- KEKs fredsgruppe: Anne-May Agerup.
- Kontaktgruppa mellom Muslimsk Dialognettverk og Mellomkirkelig råd for Den norske kirke: Erhard Hermansen.
- Norsk Råd for Misjon og Evangelisering (NORME): Erhard Hermansen.
- Referansegruppa for kurset «Å være religiøs leder i det norske samfunnet» ved Universitetet i Oslo: Lemma Desta.
- Samarbeidsrådet for tros- og livssynssamfunn - Lederforum: Berit Hagen Agøy
- Rådet: Erhard Hermansen, Ingull Grefslie, Per Anders Sandgren. Vara: Dag Nygård.
- Forum for utvikling og miljø (ForUM): Elin F. Sæverås og Gjermund Øystese.
- Global Education Network Europe stakeholder group: Elin F. Sæverås
- MF vitenskapelige høgskole - Råd for samarbeid med arbeidslivet: Erhard Hermansen.
- Teologisk fakultet, UiO - Råd for samarbeid med arbeidslivet: Erhard Hermansen
- Arbeidsgruppe (ForUM) for rapportering på bærekraftsmålene fra sivilsamfunn (Voluntary National Review): Gjermund Øystese
- Nordic Ecumenical Green network v/ Gjermund Øystese.

Styreleders tale - Rådsmøtet i Norges Kristne Råd

Leder i Norges Kristne Råd, Berit Agøy, åpnet med denne teksten talerstolen under Rådsmøtet i Lillestrøm 15. – 15.09.21

NKR blir sett på som et kompetansesenter for tro- og livssyn i Norge, og det skal vi videreutvikle. Det er tross alt kirkene som har definisjonsmakten på hva som er kristen tro og verdier.

Endelig kan vi møtes! Fysisk. Pandemien har gitt oss en påminning om hvor godt det er å se og ta på hele mennesker – ikke bare se endimensjonale ansikter på en skjerm. Jeg har gledet meg til å møte dere og til igjen få oppleve at vi hører sammen. For det gjør vi, selv om mange av oss ikke har møttes før.

Enhetens velsignelse

Det som binder oss sammen i Norges Kristne råd (NKR) er at vi deler troen på den treenige Gud. Det ble vi mint om i gudstjeneste i morges. Vi er alle gitt samme oppdraget: forkynn nåden i Jesus Kristus! Vis verden hvem Gud er når dere elsker hverandre og deres neste.

Oppdraget må vi utføre sammen her hjemme, samtidig som nesten alle kirkene i NKR har nære bånd til kirker i andre deler av verden. Det som holder dette verdensvide kristne fellesskapet sammen, er ikke noe vi rår over, enheten er gitt oss av Gud. Vår oppgave er å synliggjøre den - for at verden skal tro (Joh. 17 – økumenikkens lille bibel). Å synliggjøre enheten visuelt og konkret – og ikke bare snakke som om den som en metafysisk eller himmelsk enhet, er et oppdrag – men først og fremst er det en velsignelse.

Fordi enheten er en gudegave, tåler vi godt at kirkene og enkeltkristne er uenige om mangt. Vi er ikke samlet i NKR fordi vi er like eller enige, verken i teologiske eller sosiale spørsmål. Tvert imot. Vi har et mangfold av meninger og tradisjoner, og vi er organisert på forskjellige måter. Men vi takler og tåler disse forskjellene, fordi vi har en grunnleggende tillitt til hverandre og forståelse for de ulike kirkenes egenart. Vi har lang og god tradisjon i NKR for å respektere og håndtere at vi kan lese de samme bibeltekstene og likevel forstå dem ulikt. Åpenhet og ærlighet om det som oppleves krevende hos hverandre - for det finnes - håndteres i lys av kjærligheten som binder oss sammen som kristne.

Hensikten med økumenisk samarbeid er ikke å overbevise hverandre om hvem som har rett, men å erkjenne at vi alle har forstått noe, og ingen har forstått alt. Evangeliets mysterium er større enn alle våre innsikter til sammen. Velsignelsen er å erfare mer av Guds rike, når vi deler av vårt eget og tar

imot fra andre.

Gud har gitt hele sin kirke i oppdrag å ta vare på skaperverket og fremme fred og rettferdighet. Kirkene i NKR har stått sammen i arbeidet med klima- og miljøspørsmål. Vi har et langvarig engasjement for trosfrihet, og vi har løftet fram flyktingers menneskeverd og behov for beskyttelse. Gjennom vår årlige «Global uke» setter vi rettferdighet på dagsorden. NKR har som motto at «det vi kan gjøre sammen – det gjør vi sammen». I dette arbeidet har det vært lett å samarbeide, fordi vi deler det kristne synet på mennesket og på naturen.

Jo mer vi deler – jo mer får vi – og jo mer erfarer vi Guds velsignelse og kjærligheten til hverandre og til alle mennesker! Jeg gleder meg alltid til møte i NKR – fordi jeg fornemmer noe av dette – og det gjør godt.

Kirke i en annerledes tid

Dette er tittelen på NKR's årsskrift for 2020. Vi skal snakke mer om det å være kirke under pandemien senere i dag, så jeg skal ikke bruke mye tid på det nå. Men jeg må få takke Erhard og din fantastiske stab for måten dere har løst NKR gjennom en svært krevende tid. Kirkene har nytt godt av det omfattende - og til tider svært arbeidskrevende og stressete arbeidet - dere har gjort for å informere om de til enhver tid gjeldende smittevernregler.

Dere har gjort en solid jobb med sosiale medier, og snudd dere rundt og fått i stand strømming av gudstjenester og ulike arrangementer. Smittevern-sarbeidet har bidratt til å styrke samarbeidet med Den norske og med samarbeidsrådet med tros – og livssynssamfunn. NKR har også stått sammen med andre trossamfunn i Norge og reagert overfor myndighetene når smittevern og trosfrihet kunne kollidere.

Takk også for hvordan dere er med på å synliggjøre NKR i samfunnet gjennom aktuelle kronikker og debattinnlegg i aviser og gjennom NKR's digitale flater. Dere har sørget for en god balanse mellom gudstjenester og forkynnelse og digitale aktiviteter som Global uke og rettferdskonferanse. NKR bidrar til at kirkene i Norge nå forbindes med klimaengasjement, kamp for trosfrihet og rettferdig behandling

av konvertitter, asylanter og flyktninger. Det er flott!

Stor takk også til styret og til alle dere andre som bidrar til å styrke fellesskapet vi har i NKR og det vitnesbyrdet vi gir ut i samfunnet. Som styreleder er jeg utrolig stolt av hva vi får til sammen i NKR. Jeg merker meg at myndigheter, politikere og media i økende grad henvender seg til NKR for å få kommentarer. Erhard er blitt en kjendis, det er lett å kontakte.

NKR blir sett på som et kompetansesenter for tro – og livssyn i Norge, og det skal vi videreutvikle. Det er tross alt kirken som har definisjonsmakten på hva som er kristen tro og verdier. Det må vi fastholde.

Under gjennomgangen av årsmeldingen skal jeg komme nærmere inn på de ulike arbeidsområdene i NKR.

Å være kristen i verdens beste land

FN har gang på gang kåret Norge til verdens beste land å bo i. Vi nyter trygghet, frihet, velferd og rettssikkerhet som de fleste mennesker i verden ikke er forunt. Vi har kristendommen skrevet inn i grunnloven som verdien samfunnet skal bygges på sammen med humanismen. Og – forunderlig nok i internasjonal sammenheng – får vi offentlig støtte til å drive kirker og kristne organisasjoner.

Likevel er det ikke takknemlighet som preger en del kristnes opptreden i media for tida. Snarere bekymringer for sekularisering og normoppløsning – og ikke minst over en økende kunnskapsløshet om kristendom blant folk flest. Enkelte opplever at deres ytrings- og handlingsrom fro å hevde kristne synspunkter og aktiviteter innskrenkes. Kristne barn og ungdommer melder at de kjenner seg utenfor og kvier seg for å flagge sin tro.

Slik skal vi ikke ha det – dette må vi ta på alvor. Hvis kristne opplever seg som en utsatt minoritet og kjenner utenforskap i det norske samfunnet – da er det noe aldeles galt som er i ferd med å skje.

Dette er en oppgave for vårt fellesskap i NKR. Vi må finne ut av hva som er faktiske hindringer for en frimodig kristne tro i landet vårt, og hva som er opplevd uten-forskap fordi storsamfunnets verdier i mindre grad enn tidligere samsvarer med det vi ofte kaller «tradisjonelle kristne verdier». Det å møte motstand og måtte forsvare upopulære minoritetssynspunkter, er ikke det samme som at

kårene for trosfrihet er blitt mindre. Det må bare jobbes litt hardere i motvind.

Samtidig må vi selvsagt ta til motmæle når kristen tro og verdier sjikaneres og neglisjeres, enten det skjer i media, i skolesammenheng, av politikere eller i andre sammenhenger. Og vi skal aldri tåle at noen trakasseres og mobbes for sin tros skyld, enten det skjer i vårt eget nærmiljø – eller i andre deler av verden. Jeg ønsker at vi setter denne problematikken høyt på dagsorden i NKR i tida framover.

NKR-kirkene har et sterkt engasjement for trosfrihet rundt om i verden og vi samles til fakkeltog for forfulgte i høstmørket hvert år. Jeg har møtt kristne i ulike deler av verden som risikerer grov diskriminering, både sosialt og i lovverket.

For noen år siden møtte jeg en kirkeleder fra Irak i Genève. Han spurte meg: vil du komme og besøke meg i Bagdad? Jeg nølte, dette var like etter at kirker var blitt sprengt av religiøse terrorister. Han så litt trist på meg og sa, hva er solidariteten din verd om du ikke vil besøke meg?

Lyset oppå bøtta

«Det er bedre å tenne et lys enn å forbanne mørket» sa den kinesiske vismannen Konfusius. Eller som Jesus sa det: Sett ikke et lys under en bøtte?

Jeg fant en refleksjon på Oversetterforeningens nettside over dette uttrykket:

«Det er vel ikke riktig å si at noen setter noe under ei bøtte; det riktige vil være å sette noe oppi bøtta. Men dette er den bokstavelige betydning.»

Dette fikk meg til meg til å tenke. Mon tro om ikke vi kristne Norge setter lyset vårt oppi bøtta. Lyset kan skimtes, men det kan knapt merkes på avstand. Vi må vi støtte hverandre til å få frimodighet til å skinne – og å sette lyset oppå bøtta – slik at det skinner både for oss selv og for andre.

NKR's medlemskirker omfatter om lag 75 % av Norges befolkning. Kirken har verdens beste fortelling – om nåden i Jesus Kristus. Vi har kirker og forsamlingshus i hver by og bygd. Vi forvalter en kristen kulturarv som har bidratt til å bygge et av verdens beste samfunn. Vi er satt til å forvalte dette videre.

Kanskje skal vi være litt mer frimodige. Kan vi ikke oppmuntre hverandre til å snakke høyt og tydelig

om det vi – på tross av våre teologiske og verdimes-sige forskjeller – er helt enige om. Skal vi ikke stå opp og forsvare hverandre – heller enn å kritisere hverandre i media? «Se hvor de elsker hverandre», ble de sagt om de første kristne. Mon tro hva de sier om oss?

Jesus har lært oss hva som skaper gode mellom-menneskelige relasjoner og fellesskap. La oss støtte opp om de gode fellesskapsverdiene vi har i Norge. NKR-kirkene og kristne organisasjoner gjør en for-midabelt diakonal innsats for samfunnets svakeste, for rusmisbrukere, alenemødre, ensomme og syke, for papirløse asylanter og for nye nordmenn som trenger nye venner. Kirkene driver et stort barne- og ungdomsarbeid, for ikke å snakke om alle korene og kulturaktiviteter. Vi er i kontakt med flertallet av norske ungdommer gjennom konformasjonstida.

Kirkene er landets største sivilsamfunnsaktører. Gjennom våre internasjonale søsterkirker og partnere driver vi også et utstrakt misjons – og ut-viklingsarbeid. Vi er med på å bygge både kirker og skoler, sikre helse og støtte medmenneskers kamp for frihet og demokrati.

La oss vise fram hva vi gjør – vi har veldig mye å være stolte av. Vi bor i et land med full frihet til å forkynne evangeliet, både med ord og handling. Vi er blant verdens rikeste folk. La oss bruke det handlingsrommet vi har.

Freden og rettferdighetens pilegrimsreise

Ble dere litt matte nå, med tanke på alle oppgaver dere burde ta fatt på?

Gud satte Kirken til å være hans redskap på jorda. Gud kaller oss til å forkynne evangeliet – både for naboen og ut over i hele verden. Vi er satt til å forvalte skaperverket og fremme rettferdighet.

Jeg har som nevnt, skjønt litt mer av å gruble over oversettelser. Etter general-forsamlingen til Kirkens Verdensråd i Busan, Korea, i 2013, ble alle medlemskirkene, andre kirker og partnere og alle mennesker av god vilje, invitert med på en global pilgrimsferd. Det skulle være en «Pilgrimage of Justice and Peace». Vi strevde med ordet «of» da vi skulle oversette uttrykket på norsk. For hvem er subjekt i dette uttrykket? Vi endte med å oversette til «Freden og rettferdighetens pilegrimsreise.»

Det er freden og rettferdigheten som er på reise i

verden – og vi inviteres til å bli med på reisen. Det vi si det er Gud selv, freden og rettferdighetens Gud, som er på ferde. Når vi ber «La riket ditt komme» så er det i tillitt til at det ikke er vi som får det til å skje, men Gud som utrunder oss til å være med i hans misjon. Kraften kommer fra Gud – vi kan ikke framskaffe den – bare bruke av den.

For meg har det vært både trosstyrkende og ener-givende å bli minnet om at jeg er et redskap i Guds hender – og at han trenger meg om Guds rike skal bryte fram.

Han trenger oss. Vi trenger hverandre. Pilegrimsre-isen er et folketog – et fellesskap, ikke en ensom vandring.

Troen er å legge merke til når livskreftene overvin-ner ondskapsen. Det har skjedd mange ganger i historien – og det skjer rundt oss i dag. Vi har ans-var for hvordan vi velger å fortolke ting som skjer. Leter vi etter mørke og forfall – eller ser vi etter det gode som finnes.

Midt i lidelsene, pandemier, naturødeleggelse og elendighet, finnes det alltid lysglimt. En av mine siste reiser før pandemien gikk til Fiji. Jeg var der som pilgrim i regi av KVs Pilgrimage of Justice and Peace. Vi besøkte en gammel, rynkete dame (etterpå fikk vi vite at hun var horemamma) som bodde i et stusselig hus i et slumområde. Gjørma fløyt rundt beina våre og det var trangt i det lille oppholdsrommet.

Men Jesus var der, både i juggelpynten på plastjule-treet og på bildet på veggen. Jesus så på den gamle damen. Vi bad samen og delte et gudsord, Troen gjorde hverdagen hennes mulig å holde ut – og håpet om et bedre liv fantes i glimtet hun hadde i øyet da hun snakket om Jesus.

Troen er å vise at lyset alltid finnes, om det så bare er et streif av dagslys på et falmet Jesusbilde i et skur.

Gud trenger oss, og vi trenger hverandre, for at lyset ikke kveles under bøtta eller blafrer svakt oppi den. Vårt oppdrag er å sørge for at bøtta står stødig oppå bøtta slik at lyset skinner klart og sterkt. Guds lys vinner over mørket. Det er sannheten vi i NKR et samlet om – og det er på det grunnlaget vi skal jobbe sammen videre.

Vekkelse, omvendelse, misjon

Det er min bønn at Hauge-jubileet kan stimulere til ny åpenhet for kristen tro, og styrket innsats og frimodighet i tjenesten for evangeliets sak. Det handler om å se mulighetene.

Lemma Desta, rådgiver migrasjon og flerkulturelt arbeid i Norges Kristne Råd. (Publisert i Dagen 23.04.2021)

Jeg er en lutheraner, med bakgrunn fra Mekane Yesus-kirken i Etiopia. Jeg er takknemlig for relasjonen mellom Etiopia og Norge som ikke minst er kommet til uttrykk gjennom misjon og kirkeliv. I min oppvekst i Etiopia fikk jeg gleden av å stifte bekjentskap med norsk misjon.

Den norske misjonsbevegelsen ble til i kjølvannet av den haugianske vekkelsen. De verdier som ble til velsignelse i Norge ble også til velsignelse andre steder. Mine norske trossøsken snakker ofte varmt om hvor inspirerende det er for dem å høre om min etiopiske kirkes fantastiske historie og kirkevekst. Enda jeg nå på mange måter er blitt en integrert del av det norske samfunnet, opplever jeg at Gud har ledet meg hit for at jeg gjennom mitt liv og min tjeneste kan være til velsignelse for mitt andre hjemland.

Bibelordet fra Efeserbrevet, som på en særlig måte ble «mitt» på slutten av min studietid ved det teologiske seminaret i Addis Abeba, er på sett og vis gått i oppfyllelse: «For vi er hans verk, skapt i Kristus Jesus til gode gjerninger, som Gud på forhånd har lagt ferdige for at vi skulle vandre i dem.»

Av hele mitt hjerte brenner jeg for at troen på vår Herre og frelser Jesus Kristus skal få fornyet plass i det norske folks liv. Jeg gleder meg over de mange materielle og kulturelle goder som vi er omgitt av i dette landet, men sørger samtidig sterkt over mange menneskers lunkenhet overfor evangeliet om Kristus. Det er min bønn at Hauge-jubileet kan stimulere til ny åpenhet for kristen tro, og styrket innsats og frimodighet i tjenesten for evangeliets sak. Det handler om å se mulighetene!

I år markeres 250 års-jubileet for Hans Nielsen Hauges fødsel. En bondegutt fra Rolvsøy i Tune fikk sin åndsopplevelse mens han vandret på åkeren. Gud grep inn i hans liv. Hans hjerte ble forvandlet, og han skulle bli et viktig redskap for evangeliet. Hauges åndelige gjennombrudd, 5. april 1796, ble et kall til å «bekjenne Herrens navn for menneskene og formane dem til å omvende seg.» I lydighet til Guds ånd og kall begynte han sin tjeneste, som skulle berøre mange enkeltmennesker, ja, store deler av det norske samfunn. Hans Nielsen Hauges tjeneste bærer sterkt preg av Den Hellige

Ånds gjerning.

Når Guds Ånd får lov til å virke, ved å berøre enkeltmennesker og samfunn, vil det alltid skje noe! Ånden etterlater seg dype spor.

Mange vil hevde at dagens samfunn ser spor av verdier som ble formidlet gjennom Haugevekkelsen. Verdier som ærlighet, arbeidsomhet, gavmildhet, felleskap og nestekjærlighet er eksempler på dette. Gjennom forkynnelse, forfatterskap, reiser, nettverk og handelsvirksomhet vekket Hauge Norge og bidro sterkt til å gjøre Norge til det landet det er blitt i dag.

Det er derfor ikke uten grunn at Hauge-jubileet blir markert på ulike måter. Det er flott at norsk næringsliv inviteres til å hente inspirasjon fra Haugianismens gode eksempler med verdiskapning, produktivitet, sparing og investering. Det som imidlertid opptar meg aller mest er den åndelige siden av Haugevekkelsen; nemlig Guds nådige intervensjon, som forvandlet Hauge. Hans Nielsen Hauge fikk en indre opplevelse av alvor og glede som forvandlet hans liv og gjorde ham til et Guds sendebud. Ved sin forkynnelse manet han til omvendelse. Frimodig forkynte han Guds ord og utfordret mennesker til å vende seg bort fra sitt verdslige levesett og leve etter Guds gode vilje.

Mange steder i Bibelen finner vi eksempler på situasjoner hvor Guds utvalgte folk fikk oppleve åndelig gjennombrudd og fornyelse. Vi leser om Israelfolket som beveget seg bort fra troen, verdiene og livssamfunnet med Abraham, Isak og Jakobs Gud. Gjennom fornyelse og omvendelse gjenoppdaget de hvilke skatter de hadde vendt seg bort fra og som de nå fikk vende tilbake til. Løftene stod fortsatt fast! Fornyelse innebærer at man stopper opp, reflekterer, tar et oppgjør med fortiden og omvender seg til Gud på nytt. Felles for alle fornyelsesbevegelser er et radikalt oppgjør med fortid og samtid i lys av Guds gode vilje for menneskelivet. Hauge-jubileet bærer med seg denne muligheten også for oss i Norge.

Jeg håper med andre ord at Hauge-jubileet blir mer enn et jubileum og mer enn historisk mimring. Epoken av norsk kirke- og samtidshistorie som Hauge var en del av og som han selv fikk lov til å prege, har et budskap også til oss. Vekkelse, fornyelse og omvendelse kan også skje i vår tid!

“

Det som opptar meg aller mest er den åndelige siden av Haugevekkelsen; Guds nådige intervensjon som forvandlet Hauge.

Å være kirke på nye måter

Hvordan være kirke på en sann og troverdig måte?

Kjernen i “kirke på nye måter” er dette: Å hjelpe menighetene til å gjenoppdage sin sentrale funksjon i arbeidet med å utbre Guds rike i verden.

Knut Refsdal, tilsynsprest Metodistkirken

I hele den vestlige verden mister kirkene posisjon i samfunnet. Eksempler på dette er synkende medlemstall, reduserte inntekter, lavere gudstjenedeltakelse, mindre oppslutning om kirkelige dogmer, færre vitale menigheter og problemer med rekruttering til kirkelig tjeneste.

Derfor er det store spørsmålet: Hvordan være kirke på en sann og troverdig måte?

Det er noe som vokser fram i dag, noe som kommer til syne, som dukker opp; forsøk på å utforske nye måter å være kirke på i en ny virkelighet. Det finnes mange eksempler og det de har til felles er en åpenhet for å benytte seg av og ta del i den sekulære kulturen.

Emerging Church er en samlebetegnelse på strømninger som oppsto innenfor kristne kirker i USA og Storbritannia mot slutten av det 20. århundre. Retningen har siden gjort seg gjeldende i en rekke kirkemiljøer i vestlige land, i hovedsak i Europa, Nord-Amerika, Australia og New Zealand.

Disse strømningene er svært ulike i sine uttrykk, og bevegelsen er preget av et stort mangfold uten felles organisering. Begreper som brukes er blant andre: «Nye måter å være kirke på», «Den framvoksende kirke», «Ferske uttrykk for kirke» (Fresh Expressions), «Framtidens kirke» og «Den kommende kirke».

Jeg er takknemlig for «Kirke på nye måter»! Inspirasjonen bak dette initiativet kommer fra det engelske konseptet «Fresh Expressions» der flere kirker i mange år har arbeidet for å etablere nye typer trosfellesskap. Som et resultat av dette har det vokst fram mange nye fellesskap som har til hensikt å være kirke for, sammen med og midt blant mennesker på måter som oppleves relevante for mennesker som ikke har noen bakgrunn i en

kirke. Det finnes i dag et nærmest uendelig antall ulike fellesskap, som nettverkskirker, søkerkirker, kafékirker, klosterpregede kirkefellesskap, surferkirker, ungdomsmenigheter og barnemenigheter, for å nevne noen.

Nå er vi i ferd med å legge koronapandemien bak oss. I forhold til «Kirke på nye måter» tar jeg med meg to viktige lærdommer fra koronatiden:

- Vi klarer å være kirke på nye måter når vi må.
- Vi har vitalitet til å respondere relevant og meningsfullt i en krisesituasjon.

Ove Conrad Hanssen (tidligere førsteamanuensis i praktisk teologi og Det nye testamentet ved Misjonshøgskolen i Stavanger) skriver om de framvoksende kirkene: «Det dreier seg om en voksende gruppe mennesker, ikke bare helt unge, men i alle aldre, som ser med stor bekymring på det voksende gapet mellom de tradisjonelle kirkene og kulturen og samfunnet rundt oss. Mange føler seg hjemløse i de etablerte kirkesamfunnene og har mistet troen på at disse, med sin nåværende framtreten, har noen mulighet til å nå menneskene i vår samtid. Når mange av disse finner å ville forlate de etablerte kirkene vil de si at de gjør det for evangeliets skyld. De gjør det for å skape nye muligheter for å leve ut en misjonarisk livsstil, for å bygge nye typer av menigheter som kan nå ut til menneskene der disse er, i ulike subkulturer i samfunnet rundt oss»

Jeg mener at kjernen i «Kirke på nye måter» er dette: Å hjelpe menighetene til å gjenoppdage sin sentrale funksjon i arbeidet med å utbre Guds rike i verden. Derfor står misjon, særlig i egne omgivelser, sentralt. Menighetenes oppdrag er å lytte i to retninger, både til verdens og lokalsamfunnets behov og til hva Gud kaller oss til. Derfor snakker man om «Misjonensformet kirke» («Mission-shaped church»). Kirken organiseres ut fra hva den er til for, et verktøy for Guds misjon, og dermed blir fokuset ikke på kirken

som institusjon, men på Guds rike. Den samme grunnforståelsen kommer også til uttrykk i disse to sitatene: «Start with church and the mission will probably get lost. Start with mission and it is likely the church will be found» og «If we seek to make churches, we will never make disciples. If we seek to make disciples, we will always make churches».

Derfor er det et typisk trekk ved mange av disse kirkene at de spør seg: Hva kan vi gjøre for å fremme Guds rike i vårt nærmiljø? Finnes det noe i menigheten som bidrar til at samfunnet rundt oss blir et bedre lokalsamfunn? Hva ville blitt savnet av folk i nærmiljøet dersom menigheten ikke fantes? Dette bygger på en overbevisning om at det viktigste bidraget en kirke kan gi i sitt lokalsamfunn, er å gjøre godt, i og utenfor kirken.

I dette ligger det en sterk identifikasjon med Jesu liv. Hva gjorde han? Han viste gjestfrihet, han tok mennesker på alvor, var opptatt av å skape mening og håp, la vekt på relasjoner og protesterte mot urettferdighet.

«Kirke på nye måter» bidrar også til å snu fokuset fra dårlig oppslutning om gudstjenesten og til det andre positive som skjer utenom gudstjenestene. Derfor vokser det fram på mange steder mange nye måter å være kirke på - som ikke alltid finner sted i kirken og som ikke alltid inkluderer gudstjenestefeiring - men som legger vekt på å bygge mindre fellesskap og som er drevet av en vilje til å se hva Gud gjør i lokalsamfunnet og bygge opp under dette. Ikke minst ved å samarbeide med andre gode krefter.

Min drøm for kirkene om 20 år handler om mer mangfold og flere uttrykk for kirke: Jeg tror vi fortsatt vil ha mange tradisjonelle menigheter, men i tillegg håper jeg vi har flere diakonale sentere, oppholdssteder for ungdom, kafékirker, lavterskeltilbud som også gir anledning til samtaler om liv og tro, for å møte eksistensielle behov, for å nevne noen eksempler. Her er det bare fantasien som setter grenser for hva vi kan gjøre, selv om det i praksis nok også er slik at en statisk forståelse av hva kirke er, også setter begrensinger for hva vi tenker er mulig.

En tydelig tilbakemelding fra England og andre steder, er denne: Når man våger å ta disse skritt-

tene, opplever mange at de ikke bare bringer Jesus til lokalsamfunnet, men at de også møter Jesus i lokalsamfunnet. Det burde ikke være overraskende for noen!

Jeg synes det er vel verdt å lytte til dette. Fokuset er på hvordan vi skal formidle det vi alltid har formidlet; fellesskap, omsorg, mening med livet, sunn åndelighet og håp, men i mye større grad på samtidskulturens premisser. Det er spennende!

«Kirke på nye måter» handler mer om å bygge relasjoner enn om å formidle et budskap, mer om å vise et troverdig liv enn om å utbre en lære og mer om å komme inn i folks liv enn om å få folk inn i kirken.

Kirken har en oppgave i å være relevant i sin samtid. Dette handler ikke om å tilpasse budskapet til den rådende tidsånden, men om å tilpasse måten å kommunisere og samhandle på slik at vi kan være tro mot budskapet vi er kalt til å formidle.

Nå lever vi i en tid der kirkelige entreprenører og pionerer vil blomstre. La oss slippe dem til!

COP26 – Det nære møtet i det store perspektivet

Det er lett å føle seg liten i møte med FNs klimaforhandlinger, skriver kommunikasjonsrådgiver i Norges Kristne Råd, Gjermund Øystese, i reisebrev fra Klimatoppmøtet i Glasgow i november.

Det er enormt viktig at mennesker fra ulike deler av verden møtes og snakker sammen.

Med 20 000 mennesker som til enhver tid beveger seg hastig fra møte til møte i den blå eller den grønne sonen, er det lett å føle seg ubetydelig. Det er mennesker fra alle verdens land, alle typer organisasjoner, bevegelser og sammenhenger. Det er et mikrokosmos av ulike kulturer, verdsett, religioner og verdensbilder samlet på et lite område med alle verdens øyne rettet mot seg. Små brikker i et enormt stort spill hvor jordklodens fremtid står på spill, med ganske høy odds for å lykkes med de planene menneskeheten har lagt til nå.

Verdens regnskoger brenner opp, verdenshavene blir surere, isbreene smelter, dyr og insekter vi er helt avhengige av dør, vi ser stadig mer intense tørker, flommer, orkaner, tornadoer og invasjoner av ulike skadedyr. Man snakker mye om 1,5 graders målet som den hellige gral, men selv da vil verden se atskillig verre ut enn den gjør i dag. Vi aner i grunn svært lite om hva fremtiden vil bringe. Men alt henger sammen i det finjusterte økologiske samspillet.

Vi er nødt til å være ærlige om hva vi risikerer å møte: Vi vil ha store problemer med å produsere nok mat til verdens befolkning pga mer ekstremtørke og flommer, medisiner som vi er helt avhengige av vil ikke kunne produseres fordi regnskogene som ingrediensene kommer fra er brent ned. Det er heller ikke sikkert vi har vann til å produsere elektrisitet. Dette bare for å nevne noe.

Nettopp på grunn av klimaendringene vil vi også se en drastisk økning i antall mennesker som må flykte fra sine hjem. Verdensbanken kom med en ny rapport i september som sier at opp mot 216 millioner mennesker risikerer å bli drevet på flukt fram mot 2050. Det som skjedde i år, er bare et forvarsel: I Afghanistan utløste kraftig regn og flom anslagsvis 16 000 forflytninger i 14 provinser i mai. I det vestlige USA førte elleve skogbranner til at over 73 000

mennesker måtte forlate sine hjem mellom 1. juli og 15. august. Og på Madagaskar kan fire år uten nedbør føre til «verdens første hungersnød direkte relatert til klimaendringer», ifølge World Food Program, og tvinge til hundretusener å migrere. Midt oppi alle disse paradoksene er det COP26 må prøve å finne en vei. Alle forhandlinger må lede et sted, og aller helst til så gode resultater som mulig. Iblant må man stille seg selv spørsmålet; Hva gjør jeg her? Hvilken forskjell gjør det at jeg er her? Man kan jo bli så enormt overveldet over alle dommedagsfortellingen som blir kommunisert. Har det i det hele tatt noe å si hva vi gjør her?

Svaret på dette er ja! Det har noe å si. For det første er det enormt viktig i disse tider at mennesker fra ulike deler av verden møtes og snakker sammen. Vi må se hverandre og kjenne hverandre for å kunne jobbe sammen mot et felles mål. Samtidig handler det om enkeltmennesker som står opp for det de tror er rett. En av disse menneskene er Bruno fra Tuvalu som jeg møtte i går, torsdag. Han er en den eneste klimaaktivisten fra Tuvalu, og klarte å komme seg til COP26 mot alle odds gjennom enorm beslutsomhet. Bruno fikk nei fra egen delegasjon for å reise til COP26, men han fikk det til ved å ikke gi opp fordi han mente budskapet hans måtte ut i verden.

La meg fortelle litt om Bruno: Bruno er 25 år og gift. Han er pinsevenn og tror på en Gud som vil han vel. Han bor på en atoll, en type øy i Stillehavet som ikke er mer en 4,6 meter over havet på det høyeste. Se for deg dette: At stedet og landet du bodde på og hadde ditt hus, hvor din familie hadde bodd i generasjoner, risikerer å forsvinne helt. Å ikke lenger være synlig på kartet, rett og slett synke i havet. Hva ville du da ha gjort? Det er nettopp dette Bruno opplever er i ferd med å bli en realitet. Han forteller meg at det er flere øyer i hans land som allerede er slukt av havet på erosjon forårsaket av stigende

havnivå. De vet rett og slett ikke hva de skal gjøre. Hver gang det kommer en orkan, risikerer flere øyer å forsvinne. Og de har ingen sted å gjemme seg, for ikke å snakke om hvor de skal flykte til? Bruno er enormt fortvilet, og stiller meg spørsmålet: Hva hadde du gjort om dette var deg? Jeg ble svar skyldig. Dette er altså et land med 11 000 innbyggere som svært få kjenner til, men som er veldig hardt rammet av konsekvensene av vårt forbruk. Bruno vet ikke hva annet han kan gjøre enn å gjøre alt som står i hans makt for å fortelle verden om hva som skjer på Tuvalu.

Bruno er grunnen til at Norges Kristne Råd er på COP26. Han er en del av en stor gruppe land som uforskyldt har fått svært hard medfart av klimaendringene. Det er også her urettferdigheten er så uendelig stor: De som er minst skyld i klimaendringene er de som får hardest medfart. Mens vi som er mest skyld i klimaendringene knapt merker at det forekommer. Det er reelt, det finnes utallige mennesker som må forlate sine hjem fordi de ikke har noe valg. Vi skylder dem å gjøre det vi kan for å endre på dette. Det er faktisk ikke et valg for vår del heller, vi er forpliktet til å hjelpe de svakeste, de minst privilegerte landene.

Man kan bli overveldet av å være på COP26 med 20 000 mennesker svermende rundt i det som ligner mer på en mauttue, men møtet med Bruno har minnet meg på at det ikke er forgjeves. Det handler om å se enkeltmennesker. Jeg vil løfte hans stemme og snakke med så mange som mulig for å sørge for at hans historie blir hørt. Det er et perspektiv vi må ta innover oss. Vi kan ikke lenger late som alt blir bra, for alt blir ikke bra automatisk. Det krever handling og mot for å ta de gode beslutningene, ikke bare på politisk nivå, men handlinger vi gjør hver dag. Er vi villige til å endre vårt levesett for at slike som Bruno fremdeles skal få ha et hjem? Jeg er håpefull for COP26, men det er fremdeles en lang vei å gå.

«Bare sammen kan vi vokse til modenhet»

“Konformitet er ikke det samme som enhet. Nei, konformitet gjør at vi ikke trenger enheten. Dersom alle går i takt, trenger vi ikke en enhet.”

Det er en enhet vi blir født inn i ved Den Hellige Ånd. Det er som når vi blir født inn i en familie.

Jarle Skullerud, synodeformann i Den Evangelisk Lutherske Frikirke, Rådsmøte 2021

Enhet ved Guds Ånd – Efeserne 4,1-16.

I vår så jeg en serie på Netflix. I en av scenene ser vi et symfoniorkester som øver, og brått avbryter dirigenten, peker på én og sier: Nå spiller du helt alene! Og så fortsetter han; Det er flott med gode solopprestasjoner, men du må bli ett med resten av orkesteret. Et symfoniorkester er avhengig av hver enkelt – og alle i sammen!

I Evangeliet etter Matteus kapittel 18 og vers 19 er det nettopp det greske ordet for symfoni som brukes når Jesus sier at alt det to av dere her på jorden blir enige om å be om ... enige – symfoni. Det skal de få av min far i himmelen. Ber i symfoni!

Enhet

I teksten vi kan lese fra Efeserne 4,1-16 males denne enheten ut for oss. En utfordrende tekst på mange måter! Og jeg vil forsøke, gjennom noen få bilder fra hverdagen, å trekke fram noe av det som talte til meg i denne teksten.

Konformitet er ikke det samme som enhet. Nei, konformitet gjør at vi ikke trenger enheten. Dersom alle går i takt, trenger vi ikke en enhet.

Det første jeg har lyst til å peke på, er at denne enheten som omtales her, det er ikke en enhet som er vårt oppdrag å lage. Vi er ikke kalt til å skape en enhet. Dette er ikke vår enhet. I vers 3 leser vi at dette er Åndens enhet. Og i vers 16 så vi at det er ut fra Jesus at hele kroppen sammenføres. Vi er lemmer på samme kropp, også når det gjør vondt.

For et par somre siden var jeg hos tannlegen

dagen før jeg reiste på ferietur. Dessverre viste det seg at hullet han reparerte hadde nådd inn til nerven i tanna, noe som førte til en veldig tannverk gjennom hele ferien. Det ble en smertefull erfaring av hva det betyr å være lemmer på samme kropp. Jeg kjente smerten fra tanna i hele kroppen, og ferieturen ble delvis ødelagt på grunn av ei tann.

Denne enheten er altså ikke noe vi skal skape. Det er en enhet vi blir født inn i ved Den Hellige Ånd. Det er som når vi blir født inn i en familie. Den enheten brytes ikke av at vi har konflikter eller krangler. Enheten er der, skapt av DHÅ.

Det er en enhet vi blir født inn i ved Den Hellige Ånd. Det er som når vi blir født inn i en familie.

Men det er ingen tvil om at Paulus også oppfordrer oss til å kjempe for å bevare den enheten som DHÅ har skapt. I mildhet, ydmykhet og storsinn, så dere bærer over med hverandre (vers 2).

Forskjeller og konformitet

For å bli i familiebildet: Vi er veldig forskjellige i vår familie, samtidig er det ingen tvil om at vi er en enhet. For noen år siden, kjøpte ei av mine døtre like t-skjorter til oss alle til jul, riktignok med litt forskjellig tekst på, men vi fremstod i alle fall på en facebookfeed som ganske så konforme. Men vi ble jo ikke mer like av å ha like t-skjorter. Konformitet er ikke det samme som enhet. Nei, konformitet gjør at vi ikke trenger enheten. Dersom alle går i takt, trenger vi ikke en enhet. Det er i symfoniorkesteret, der alle har sin del å spille, sitt instrument å spille på, at enheten må skapes for at det skal bli flott å høre på.

Vi har hatt våre krangler i familien, og våre barn har nok i perioder kjent på at de ikke var fortlørlig

med å være en del av denne familie-enheten. Men slamring med dører, sår, krangler, perioder der vi skjemmes over våre foreldre – har ikke truet enheten. Det som binder oss sammen fordi vi er født inn i dette fellesskapet.

Tore Strømøy har gjennom 10 sesonger over 20 år hjulpet mennesker med å finne slektninger og gamle venner. Der har blant annet søsken som aldri har møttes, funnet hverandre. Plutselig opplever de en enhet som de var født inn i, men som de ikke engang visste fantes. Eller som de har visst om, men aldri erfart!

Jeg har lært, blant annet ved å være far til tre døtre, at forskjeller hjelper meg til å se mer av hvem Gud er, og hva han vil for mitt liv.

Mens vi venter på å fullt ut å leve i denne enheten som vi er født inn i, så har vi fått et oppdrag. Det står i teksten at Gud har gitt oss noen gaver og oppgaver, slik at vi alle kan bygges opp og tjene hverandre. Tjenesten er en del av det å være underveis mot den enheten som vi er født til å leve i.

Jesu etterfølgere

I vers 12 og 13 står det nettopp at vi skal bygges opp, ved tjenesten som Jesu etterfølgere, til vi blir det modne mennesket. Ja det står det. Bestemt form entall. Vi blir DET MODNE MENNESKET. En enhet. Det er først når vi er sammen, i enhet, at vi kan bli dette modne mennesket.

Som dirigenten sa til symfoniorkesteret; Nå spiller du alene. Du må bli ett med oss for at dette skal bli et modent musikkstykk. Og så, for på en måte å understreke poenget sitt, fortsetter Paulus med å si at vi ikke lenger skal være som umyndige småbarn. Og da er vi tilbake i flertall. For når vi er hver for oss, da er vi småbarn. Og da har vi ingen mulighet til å nå modenhet, for hver for oss vil vi ikke kunne vokse til den hele og fulle forståelse av sannheten. Vi vil trekkes hit og dit, alt etter hvilke vinder som blåser.

Så avsluttes vår tekst i vers 16. Et vers som minner oss om at alt holdes sammen i Kristus,

og at vi alle hører sammen i ham. Dette ble tydelig illustrert for meg da jeg måtte oppsøke en kiropraktor i vår. Jeg hadde fått sterke smerter i hofter og lårmuskulatur, og gikk til kiropraktor for hjelp. Hun fant raskt ut hva hun mente var årsaken til smertene, og mente hun kunne hjelpe meg. Som en del av undersøkelsen målte hun styrken i muskulaturen i låret mitt. Den var ikke noe å skryte av, for å si det mildt. Hun forklarte at hun mente det var bindevevet i underhuden som var problemet, og som gjorde at musklene ikke fikk plass til å arbeide. Så tok hun en sportstape og festet ved kneet mitt, trakk den oppover og festet den andre enden på hoften. Så testet hun styrken min igjen, og jeg hadde full styrke i lår og bein.

Da kom jeg faktisk til å tenke på dette verset: Ut fra ham blir hele kroppen sammenføyd og holdt sammen av hvert bånd og ledd. Så har jeg tenkt i ettertid: Så enormt viktig det er å forstå at dersom et lem ikke fungerer, så kan det hindre andre deler av kroppen i å fungere. Og dersom ett lem får lov til å fungere som det skal, så vil det kunne gi styrken tilbake til andre deler av kroppen.

1 Kor 12, 24-27:

Men nå har Gud satt sammen kroppen slik at det som mangler ære, får mye ære, 25 for at det ikke skal bli splittelse i kroppen, men alle lemmene ha samme omsorg for hverandre. 26 For om ett lem lider, lider alle de andre med. Og om ett lem blir hedret, gleder alle de andre seg. 27 Dere er Kristi kropp, og hver av dere et lem på ham.

Er det et liv etter korona?

NÅ er vi på vei ut av pandemien, og mange av restriksjonene er lettet eller helt forsvunnet. Derfor er vi midt i den vanskelige oppgaven å gjenstarte kirken og i visse situasjoner starte kirken på nytt.

Alt i alt har vi lært mye nytt, og vi har økt antall personer vi er i kontakt med ganske dramatisk.

Christian Alsted, biskop i Metodistkirken i Norden og Baltikum, Rådsmøtet 2021

De siste 18 månedene har bydd på større endringer enn vi har sett de siste 50 årene i Nord-Europa. Det har vært en tid med tilpasning og intens læring av ny atferd, nye ferdigheter, nye levemåter – og nye måter å være kirke på. Vårt høyteknologiske og velorganiserte samfunn, og den trygge tilværelsen vår, har blitt rokket av et mikroskopisk virus.

Vi har blitt konfrontert med vår egen sårbarhet, og oppdaget at vår kunnskap, vitenskapelige fremgang og velutviklede helse-system ikke var i stand til å beskytte oss mot en farlig og mulig dødelig sykdom.

Ut av komfortsonen

Da samfunnet stengte, ble prester, diakoner og menigheter tvunget ut av komfortsonen sin. Menigheter utviklet nye og friske måter å være en kirke på, nå ut til samfunnet og engasjere seg med andre mennesker i nød.

Nesten alle kirker har utviklet en digital tilstedeværelse på YouTube, Facebook eller andre plattformer. Menigheter direktesender gudstjenester og har utviklet ulike typer eksperimentelle digitale formater.

De første ukene med euforiske opplevelser med å nå ut til mange tusen, har nå blitt erstattet av mer realistiske tall, samtidig som vi har blitt flinkere til å samhandle med digitale kontakter. Alt i alt har vi lært mye nytt, og vi har økt antall personer vi er i kontakt med ganske dramatisk.

Gjenstart og nystart

NÅ er vi på vei ut av pandemien, og mange av restriksjonene er lettet eller helt forsvunnet. Derfor er vi midt i den vanskelige oppgaven å gjenstarte kirken og i visse situasjoner starte kirken på nytt.

Det ser ut til at menighetene hvor deltakelsen har vært stabil, med liten utskiftning og få nye deltakere, stort sett kommer uendret gjennom krisen. De menighetene, som har en høy andel nye deltakere og nye medlemmer, som ikke er så forankret i tro og menighetsfellesskap, erfarer derimot at en stor andel ikke umiddelbart kommer tilbake. Noen menigheter og prester har aktivt forsøkt å opprettholde kontakten med menigheten, og de finner det nå lettere å opprettholde fellesskapet.

Vi skal ikke tilbake

Vi har uten tvil mistet noen underveis. Antagelig har noen fått nye vaner og oppdaget at man kan bruke søndagsmorgenen på andre måter enn å gå på gudstjeneste. Jeg hører flere aktive medlemmer si at det faktisk er ganske behagelig å følge gudstjenesten på internett, mens de drikker morgenkaffe og koser deg.

De vet at de går glipp av noe, men veies det opp av en mer avslappet søndag morgen? Jeg hører også aktive medlemmer og ledere si at de ikke ønsker seg tilbake til en hverdag der de er opptatt med møter og kirkelige aktiviteter flere dager i uken. De vil ganske enkelt prioritere annerledes. De lange periodene med nedstengning og hjemmekontor har gitt mulighet til å revurdere prioriteringer og tidsbruk. Det må vi også gjøre i kirken, vi må revurdere hvordan vi fungerer.

Det kommer færre – Hva gjør vi?

Jeg hører overalt at det kommer færre til kirkene. Dette kan føre til at noen av oss som allerede er slitne, mister motet helt. Det kan føre til at noen av oss, som lengter etter å se fremgang, hektisk planlegger aktiviteter og arrangementer som raskt kan bringe folk sammen.

Vi skal ikke gjøre noe slikt. Vi må tenke om, vi må bruke det vi har lært og handle klokt. Vi skal kommunisere med mennesker, vi må ta

vare på de som er engstelige, og vi må spesielt ta hensyn til barn, unge og barnefamilier.

Nå er ikke på tiden for å måle og sammenligne med situasjonen før Corona. Akkurat som det tok tid å venne seg til at ting ble nedstengt, tar det tid å bli vant til det at samfunnet er åpent igjen. Det er selvfølgelig en kamp om oppmerksomhet fra ulike kultur- og fritidsaktiviteter. Det vi må være klar over, og vi må være så synlige som mulig.

HVORFOR?

Har vi et overbevisende svar på spørsmålet; hvorfor er det viktig for folk å delta i menighetens liv? Mange vet at det er bra for deres fysiske helse å gå 10.000 skritt om dagen. Mange prioriterer løping, turgåing og helsen. Vi er bevisste på å spise sunt og grønnsaker.

Helse et daglig tema i media, og gjennom sosiale medier deler folk gjerne bilder av joggeturen, fjellvandringen, kajakkpadlingen, maratonløpet eller skituren. Og reaksjonene er "godt gjort", "du er kul", "fin" og mange som liker. Vi har en hel kultur som støtter budskapet om et sunt og aktivt liv, og det er bra.

DERFOR

Samtidig er det nesten ingen bevissthet om vårt indre liv og viktigheten av fellesskap. Kristne vet, at vi i en kirke bærer hverandres byrder og støtter hverandre i å bli hele mennesker. Kirken er et fellesskap der vi sammen søker Jesus Kristus, vokser i tro på ham og lar oss forme av ham.

Kirken er et samfunn hvor vi ber med og for hverandre. Kirken er et helbredende samfunn hvor nedbrutte mennesker kan bli helbredet, hvor relasjoner kan bli hele, og hvor vi sammen oppdager viktigheten av et sunt og helt liv for hele mennesket - ånd, sjel og kropp.

Kirken er et fellesskap som tar ansvar for verden rundt oss, og aktivt bidrar til å skape et bedre samfunn. Kirken er et fellesskap som er åpent for alle, uavhengig av alder, kjønn, sosial status, politisk oppfatning, seksuell orientering eller kulturell og etnisk bakgrunn.

Det er godt for oss å være en del av et slikt fellesskap, fordi Gud ønsker å gjøre oss til bedre mennesker, og fordi vi sammen øver oss på å bli det. I det store og hele er dette trening så våre

indre liv kan bli sterkere, mer motstandsdyktige og mer fleksible, så vi langt bedre kan håndtere utfordringene vi står overfor i våre liv.

Vi har en kjempestor fordel

Den digitale tilstedeværelsen som vi har bygget opp, prioritert og utviklet, vil vi fortsette å prioritere og utvikle. Vi har den store fordelene at vi er en velfungerende kirke som er til stede med levende mennesker og fellesskap over hele landet.

Prestene har blitt vant til å forkynne, undervise og inspirere på nettet og i kirken. Vi har bare begynt å utforske potensialet i disse nye verktøyene for kommunikasjon og for å bygge nettverk og fellesskap. Vi skal knytte kontakt med mennesker og tilby fysiske og digitale fellesskap. Mulighetene er mange, og her er ikke minst våre unge en stor ressurs.

Mye håp og vitalitet

Hvorfor klarte våre prester og forsamlinger å endre seg så raskt? Fordi de var klar over viktigheten av å være en kirke, forkynne de gode nyhetene, skape fellesskap, og engasjere oss med våre medmennesker.

Jeg har sett mer håp og vitalitet i kirken under pandemien, enn jeg hadde våget å forvente. Derfor ønsker jeg også fremtiden velkommen. Jeg vil ikke skjule det faktum at akkurat nå er det en vanskelig tid, og mange er forståelig nok slitne. Samtidig står vi overfor et åpent vindu med muligheter til å formidle Kristi kjærlighet. En økende del av befolkningen sliter med mangel på mening og livskraft. Mange reorienterer seg, søker fellesskap og stiller de store spørsmålene om livet.

"Vi har generelt høyere velstand, lengre gjennomsnittlig levealder og bedre muligheter for utdanning sammenlignet med tidligere generasjoner. Samtidig er det en stadig økende gruppe barn, ungdom og voksne som reagerer med misnøye på måten vi praktiserer fellesskap eller mangel på det på.

Opplevelsen av ensomhet er utbredt, selv for mange som er omgitt av familie og venner." skrev førsteamanuensis Inge-Lise Vanja Lund Petersen ved Københavns Universitet i en kronikk under pandemien. Isolasjonen og ensomheten

hun snakker om, prøver mange å redusere ved hjelp av underholdning og forbruk, som stjeler vår tid, gjør oss passive og hindrer oss i å håndtere våre egne liv.

I kirken har vi kunnskap om noe annet, vi vet noe om ettertanke, nærvær, samtale, åpenhet og autentisitet. Vi er ikke redde for å snakke om de store og vanskelige spørsmålene i livet, og vi bruker ikke enkle overfladiske svar. Med andre ord har vi noe å tilby, og vi bør ikke være tilbakeholdne med å by på det.

Vi har lært mye siden mars 2020. Kanskje det vil vise seg at Gud har utrustet oss til å være kirke på nye måter i en ny tidsalder og med samme budskap.

Det er all grunn til håp og tro på fremtiden – det er et liv på den andre siden av Corona.

Kirkene sammen for flyktnin- ger

Tragediene i Middelhavet fortsatte ut i 2021. 20. juni markerte vi Verdens flyktningdag. "Ved å gjøre det vi kan for å hjelpe lever vi kristen tro i praksis."

Vi har midler - og med det følger et moralsk og juridisk ansvar for ikke å stenge dørene for mennesker som søker beskyttelse.

Erhard Hermansen, generalsekretær i Norges Kristne Råd (Publisert i Dagen: 18.06.2021)

«Europa er i denne stund i ferd med å dø i Lampedusa» (...) Dette alarmsignalet har nådd oss fra Føderasjonen av protestantiske kirker i Italia (FCEI). I sine brev beskriver FCEI-kollegene virkeligheten og utfordringene med betydelige ankomster av migranter og flyktninger på den lille øya Lampedusa, en av de sørligste utpostene i Italia, i Europa. Tragediene i Middelhavet fortsetter. Bare i fjor ble det rapportert at 1417 mennesker mistet livet, ifølge Den internasjonale organisasjon for migrasjon (IOM). Akkurat nå er rundt 80 millioner mennesker rapportert på flukt. 813 har druknet i Middelhavet så langt i 2021.

Verdens flyktningdag

20. juni markeres Verdens flyktningdag over hele verden, og i lys av pandemien går årets markering under parolene: «Sammen skal vi lege, sammen skal vi lære og sammen skal vi stråle». Kirkene i Norge har gjennom Norges Kristne Råd engasjert seg for flyktninger i mange år. En del av dette engasjementet handler om å minne samfunnet og myndighetene på at Norge må ta sin del av ansvaret. For kristne er det ikke tilstrekkelig å forkynde vår kjærlighet til Kristus. Kristen tro og vår kjærlighet til Kristus kommer til uttrykk gjennom nestekjærlige handlinger. I det siste kapitlet i Apostlenes gjerninger kan vi lese om apostelen Paulus sitt skipbrudd. En fortelling som på en helt spesiell måte viser oss hvordan befolkningen på Malta viste omsorg for de 276 skipbrudne som kom i land etter at skipet forliste i en storm på Middelhavet.

Redslene på havet

I dag er det mange mennesker som møter de samme redslene på det samme havet. De eksakt samme stedene som er nevnt i fortellingen om Paulus sitt forlis finner vi også i fortellingene til vår tids migranter. Mange andre steder i verden legger mennesker ut på like farlige reiser på land eller sjø for å unnsnippe naturkatastrofer,

krig og fattigdom. Livene deres er også prisgitt voldsomme krefter – ikke bare i naturen, men også politiske, økonomiske og menneskelige. På den lille Middelhavsøya Lampedusa ankommer tusenvis av migranter. FCEI skriver i ett av sine brev hvordan de for et par uker siden tok imot mer enn 2000 migranter og flyktninger i løpet av en dag. På en trang kai, stod hundrevis av mennesker tett i tett, i timevis uten toalett, moralsk og fysisk ødelagt. De skriver «Det vi var vitne til ved kaien, da vi tok imot dem og hjalp dem ved ankomst, var at mange av dem var skadet, mishandlet, gravide, noen av dem ikke i stand til å stå. Blant dem var også mange barn; noen gråt etter slektninger som mistet livet ved å prøve å krysse et hav som i stedet for håp og forløsning førte til fortvilelse og død».

Motiveres av det kristne budskapet

FCEI skriver «Vi handler fordi vi motiveres av det kristne budskapet om kjærlighet, medfølelse og rettferdighet som vi med de få verktøyene vi hadde til rådighet prøvde å bevise på kaien til Lampedusa.» I forbindelse med Verdens flyktningdag hever vi som kirke stemmen – om at Norge gjennom FNs flyktningkonvensjon, New York-erklæringen og den globale avtalen om flyktninger har forpliktet seg til å bidra med løsninger. Deriblant å lette trykket på vertsland, forbedre flyktningers selvstendighet og utvide tilgang til løsninger for utviklingsland.

Med midler følger ansvar

Vi har midler – og med det følger et moralsk og juridisk ansvar for ikke å stenge dørene for mennesker som søker beskyttelse. Vi har muligheten til å ta imot flere, og vi har muligheten til å være pådrivere for å finne kortsiktige, så vel som langsiktige, løsninger. På verdens flyktningdag minnes vi og ber for alle som er tvunget til å flykte fra hjemmene sine, for alle dem som har dødd ved våre europeiske grenser, som søker sikkerhet mot voldskrig eller økonomisk desperasjon.

Hauges prinsipper for et ansvarlig næringsliv

BÆREKRAFT: Hans Nielsen Hauge demonstrerte bærekraft i praksis. Det er god grunn til å se til hans prinsipper når næringslivet snart må rette seg etter den nye loven for ansvarlig næringsliv.

Å investere i mennesker var for Haugianerne like viktig som profittmaksimering.

Erhard Hermansen, i Vårt land 18/06/2021

Ordet «bærekraft» er på manges lepper. Vi ønsker et bærekraftig samfunn hvor vi alle drar lasset i samme retning til jordklodens beste, og vi er nødt til å få til endringer, slik at vi kan gi kloden vår videre i en god forfatning til kommende generasjoner.

I så måte er det nye lovforslaget som nå er til behandling i Stortinget og som skal sikre et mer ansvarlig næringsliv, svært etterlenget. Det vil hjelpe hver enkelt forbruker til å kunne ta gode og velinformerte valg som ikke går på bekostning av andre mennesker.

Profitt for en høyere hensikt

Hans Nielsen Hauge var en idealist. Han var tydelig motivert av det gode formål, ikke vinning og makt. I motsetning til hva mange selskaper i dag arbeider etter, var profitt for Hauge ikke et mål i seg selv, men et middel for en høyere hensikt.

Haugianerne var selvsagt opptatt av å drive lønnsomt, men å investere i mennesker var like viktig som profittmaksimering. De kombinerte profitt med samfunnsansvar, kapitalisme med verdier som solidaritet, sosialt ansvar og fellesskap, og løste sosiale problemer på en lønnsom måte. Hauge demonstrerte altså bærekraft i praksis, lenge før bærekraftsmålene var en realitet. Han så på seg selv mer som en forvalter enn en eier, hans mål var å forvalte til det beste for alle, og til det beste for fremtidige generasjoner.

Tjenende lederskap

Hauge demonstrerte tjenende lederskap i praksis, han var tydelig motivert av å tjene og gjøre noe for andre. Hvor mange er det som tenker slik i dag?

Et eksempel er Sigmund Hegstad. Han driver klesprodusenten Fair&Square, og synes å operere med samme utgangspunkt, at det å investere i mennesker er vel så viktig som profitt. Haugianske virksomheter hadde en forholdsvis flat og demokratisk struktur hvor arbeiderne ble hørt og respektert. Å investere i medarbeidernes utvikling og sette deres behov først var sentrale og viktige prinsipper.

Ivaretagelsen av de ansatte og profitt skulle gå hånd i hånd. Medarbeiderne skulle trives, være motiverte og ha de ressursene som skulle til for å lykkes. Ved å sette medarbeiderne først, mente Hauge at det ville ha en svært positiv effekt på virksomhetens resultater.

Forskningsbaserte studier viser nettopp at bedrifter som opererer med tjenende lederskap, kan vise til økt samhandling, samarbeid og kreativitet. Denne lederstilen styrker et selskaps etiske og moralske fundament fordi man utfordres til egenrefleksjon basert på moralske prinsipper nedfelt i virksomheten.

Nytenkning fører til vekst

Haugianernes investering i ansattes utvikling og utdanning ga positive effekter både for medarbeiderne selv og virksomhetene de jobbet for.

Peter Møller er et eksempel på dette, han var kjemiker og apoteker og mannen bak Møllers tran. Denne virksomheten har i dag blitt til selskapet Lilleborg AS. Haugianske virksomheter kom opp med nyvinninger som har satt sine spor helt til i dag, blant annet O.A. Devold som ble et ledende selskap på foredling av ulltekstiler og som i stor grad nyttiggjorde seg av ny teknologi. Dette vitner om en kultur som var sterkt preget av nytenkning, innovasjon og gründerskap.

Sosialt ansvar

Hauge forfektet at å løfte mennesker ut av fattigdom gjennom næringsvirksomhet er et handlende uttrykk for nestekjærlighet og kristen tro. Overskuddet i virksomheten skulle reinvesteres for å skape bedre vilkår for arbeiderne og for å hjelpe de fattige og vanskeligstilte.

Her snakker vi bærekraft i praksis; ved at ansatte opplever å bli sett og investert i, blir de mer motiverte og føler sannsynligvis en større ansvarfølelse ovenfor virksomheten, samtidig som de har større sjanse for å ta steget ut av fattigdom. Velferd skaper trygghet og arbeidslyst som trolig øker både kvalitet og kvantitet på produksjon.

Studier viser at i bedrifter med en høyere hensikt utover kun lønnsomhet og som også tar samfunnsansvar, opplever ansatte svært ofte en økt stolthet ved jobben sin og gir da mer tilbake. Hauge var opptatt av å forene de ansatte til å jobbe for samme hensikt. Han satte Gud og andre mennesker foran seg selv. Han var krystallklar på bekjempelse av sosial urettferdighet, og advarte på det sterkeste mot mennesker med bedrageriske motiver.

Fundamentale samfunnsendringer

Samtidig var ikke Hauge bare opptatt av enkeltmennesker, han ville også endre nedarvede strukturer i samfunnet. Han demonstrerte i praksis at hvert menneske hadde lik verdi, uavhengig av om det var kvinne eller mann, om man var funksjonsfrisk eller hadde nedsatt funksjonsevne.

Hauge var opptatt av likeverd og likestilling, og ønsket å stimulere til større sosial mobilitet. Alle skulle inkluderes og gis mulighet til å bidra, også de som hadde nedsatt arbeidsevne. Hauge mente også at det var helt naturlig å bruke kvinnelige ledere dersom de hadde talent for å lede, og at arbeidet med fordel kunne bli mer effektivt dersom menn kunne gjøre tradisjonelt kvinnearbeid og kvinner kunne gjøre typisk mannsarbeid.

Mangfold

I det store og hele var haugianske virksomheter preget av stort mangfold, noe som ofte kjennetegner innovative organisasjoner. Det var også

tydelig at arbeiderne hadde stor grad av tillit til hverandre, fellesskapene rundt arbeidsplassene var robuste og hadde sterke positive kulturer ved seg – preget av flid, nøysomhet, omsorg og en sterk familiefølelse.

Hauges prinsipper til anvendelse i dag

Det er god grunn til å se til Hauge og hans prinsipper når næringslivet snart må rette seg etter den nye loven for ansvarlig næringsliv.

Som vi har vist til allerede var Hauge en foregangsmann på flere områder: Likestilling, bedriftsdemokrati, innovasjon, lederskap, kvalitetsbevissthet og velferd. Dette er alle viktige bestanddeler av bærekraftsagendaen som alle selskaper i årene framover kommer til å bli målt på.

Håp om positive endringer

Med den nye loven for ansvarlig næringsliv er det håp om at det blir positive endringer for hele bransjestandarden. Denne loven skal sikre at arbeidsgivere og næringslivsaktører i alle sektorer blir holdt ansvarlig og får et rammeverk som hjelper dem å ha høyere bevissthet om og avdekke og avverge tvangsarbeid og utnytting i egen virksomhet.

Håndheves loven, vil den bidra til bedre arbeidsforhold verden over, og medvirke til å nå bærekraftsmål 8 om anstendig arbeid for alle. Det vil være i Hans Nielsen Hauges ånd.

Og viktigst: Den vil skape en bedring i livet til mennesker som blir utsatt for brudd på sine rettigheter.

Prekeninspirasjon Global uke: "Så våk da!"

Våk! I dette ene ordet ligger linken mellom brudepikene og moderne slaveri. Årets tema for Global uke er «Se det i øynene». Så våk da!

- Prekeinspirasjon til Domssøndag/Kristi kongedag av Knut Grønvik

“ Vi trenger å be om Den hellige ånds kraft til å holde oss våkne. Så lampene våre lyser. Så livene våre lyser opp andres liv.

Våk! I dette ene ordet ligger linken mellom brudepikene og moderne slaveri. Årets tema for Global uke er «Se det i øynene». Så våk da!

I år er det lignelsen om de kloke og de uforstandige brudepikene som er prekentekest den siste søndagen i kirkeåret, også kjent som Domssøndagen – eller Kristi kongedag. Det er en fortelling som vekker en rekke spørsmål: Hva slags skikk var det egentlig, dette at brudens venninner gikk ut for å møte brudgommen? Hvorfor måtte de kloke være så gniene, hvorfor kunne de ikke delt det de hadde? Hvorfor må brudgommen være så avvissende? Og hvor endegyldig er utestengelsen?

Alt dette, og mer til, bør man vel vanligvis komme inn på når man preker over denne teksten. Men når den skal knyttes til Global uke og årets fokus på moderne slaveri, tror jeg det er best å gå rett til lignelsens hovedpoeng: Våk! Det er uansett god tolkningsskikk å konsentrere seg om hva lignelsen vil fram til. Gjerne nevne de spørsmålene mange sitter med, for ofte er det viktigere å få bekreftet at våre motforestillinger ikke er helt på siden, enn å få svar. Men så gå til saken: Våk!

I lignelsen handler det om å våke i lys av Jesu gjenkomst. Vi bekjenner i trosbekjennelsen at han skal komme for å dømme. Og vi vet fra andre lignelser: Han vil være opptatt av at vi den dagen er i sving med det vi skal: gjøre godt, dele rettferdig, ikke skade noen. Se for eksempel Lukas 12,41-48. Så våk da!

Hva vil det si å våke?

Kanskje vi denne søndagen skal bruke det gode prinsippet om å la bibeltekster belyse hverandre. I epistelteksten fra Kolosserbrevet skriver Paulus om å leve et liv som er Herren verdig, der vi bærer frukt i all god gjerning, fordi vi er fridd ut av mørkets makt og ført over i lyset i hans Sønns rike. Ikke så lange veien fra dette til olje på lampene – så de lyser i natten. Enda tydeligere blir det i Efeserbrevet 5, fra vers

8. Man skulle nesten tro at Paulus holder preken om brudepikene, om hovedsaken: «Våkn opp du som sover, stå opp fra de døde og Kristus skal lyse for deg!» Dere er jo ikke i mørket, men er lys (har olje på lampen). Lev da som lysets barn! Eller kort og godt: Våk.

Og han konkretiserer, og nå kan vi godt lese kampen mot moderne slaveri inn i ordene: «Lysets frukt er all godhet, rettferd og sannhet. Prøv hva som er til glede for Herren! Ta ikke del i mørkets gjerninger, for de bærer ingen frukt. Avslør dem heller!» Avslør! Er det ikke nettopp det vi forsøker å gjøre med ekstra styrke denne uka? Dokumentere det mørke slaveriet, snakke om det, få det fram. Se det i øynene.

«Det som slike folk driver med i det skjulte, er det en skam bare å nevne.» Avslør det som noen driver med i det skjulte. Er det ikke nettopp i det skjulte moderne slaveri finner sted? «Men alt kommer for dagen når det blir avslørt av lyset, og alt som kommer for dagen, er lys.» Er det ikke nettopp gjennom avsløringen at vi bidrar til at utsatte og utnyttede får komme fram i dagen og bort fra den / mørke og anonyme tilværelsen de er fanget i?

Hvordan holde seg våken?

Det er ikke bare enkelt å leve våkent hele tiden. Alle brudepikene sovnet. Det er kanskje det mest trøstefulle med hele lignelsen. Selv de kloke duppet av. Men de hadde noe som de andre manglet: De hadde ekstra olje. Er dette et bilde på at det ikke holder å sette alle våre egne krefter inn? At vi trenger kraft fra kilder utenfor oss selv? Gå og kjøp! Vi må oppsøke denne kraften der den er å få. Hos en kjøpmann som selger uten å ta betaling – som det står så vakkert i Jesaja 55.

Det er vanlig å tenke på oljen som et bilde på Den hellige ånd. Ånden som gir kraft, kjærlighet og visdom (2 Tim 1,8). Og nettopp slik tenker visst Paulus i Efeserbrevet også: Han oppfordrer oss til å bli fylt av Ånden, så vi kan leve som kloke

mennesker, ikke ukloke, for dagene er onde (Ef 5,15-18). Vi hører gjenklngen fra lignelsen om brudepikene. Og dagene er dessverre fortsatt onde.

Se det i øynene

Vi trenger å be om Den hellige ånds kraft til å holde oss våkne. Så lampene våre lyser. Så livene våre lyser opp andres liv. Vi trenger å be om den kjærligheten Ånden gir. Så vi aldri blir trøtte av å gjøre det gode. Ikke sovner. Og vi trenger å be om visdom fra Den hellige ånd. Så vi både kan forstå de urettferdige strukturene som gjør det moderne slaveriet mulig, og finne måter å bekjempe det på.

Ånden gir visdom. Og visdom og forstand, sier Sofar fra Nooma i leseteksten fra Jobs bok, er å vende seg bort fra det onde. Han sier også at visdom er å frykte Herren. I lys av lignelsen om brudepikene kan det kanskje bety: Å være seg bevisst at Jesus skal komme igjen for å holde dom. En rettfærdig dom.

Og så selv holde på med å fremme rettfærdighet i verden, så godt vi kan. Også dette er med på å holde oss våkne. Man sovner ikke så lett når man er i sving! Vi ber ikke om å bli fylt av Ånden for å lene oss tilbake og nyte deilige religiøse følelser. Vi trenger Ånden for å gjøre det vi skal. Slik Paulus ber for de kristne i Kolossæ: «Vi ber om at dere må bli fylt av kunnskap om Guds vilje og få all den visdom og innsikt som Ånden gir. Da kan dere leve et liv som er Herren verdig, og som helt og fullt er til glede for ham, så dere bærer frukt i all god gjerning og vokser i kjennskap til Gud. Kraften fra hans herlighet skal gi dere styrke, så dere alltid er utholdende og tålmodige.» Våkne.

Gi oss litt av oljen deres!

Til slutt bare en tanke, sånn litt på tvers:

Vi vet at fattigdom er den viktigste driveren til at mennesker blir utnyttet, og at arbeid for en bærekraftig utvikling er den viktigste måten å motvirke slaveriet på.

Her i Norge har vi olje og oljereserver så det holder. Vi blir styrtrike av at mange kjøper oljen og forbrenner den. Slik bidrar vi over alle grenser til en utvikling som verken er bærekraftig for klima og miljø eller i kampen mot fattigdom. Gi oss litt av oljen deres, ba de som ikke hadde. Se det i øynene: Om vi hadde delt oljerikdommen rettfærdig, ville ikke nettopp det vært et våkent liv? Er det ikke det som er visdom i vår vonde verden?

Norges Kristne Råd medvirker til at kirkene viser enhet i tro og handling:

Åpenhet og respekt

ØKUMENTIKK

Økumentikk - som springer ut fra helheten i det bibelske budskapet - er å arbeide mot alle former for atskilthet og splittelse slik at Guds forsonte fellesskap kan bli synlig i hele otkommene, i alt det skapte. Slik holdes arbeid for kristen enhet, evangelisering og engasjement for fred, rettferdighet og vern om skaperverket sammen, som integrerte elementer i en økumenisk agenda fordi alt er respons på Guds kall til liv i fellesskap og forsoning.

FUNDAMENT

NKR er et fellesskap av kristne kirker og trossamfunn i Norge som har Bibelen som kilde, og som tilber og bekjenner én Gud - Faderen, Sønnen og Den hellige ånd - som skaper, frelser og livgiver.

Engasjert og handlende

VISJON

KIRKENE SAMMEN FREMMER LIV I
FELLESSKAP OG FORSONING, I KIRKEN OG I SAMFUNNET.

Troverdig

HENSIKT

Å TJENE, INSPIRERE OG UTFORDRE KIRKENE PÅ DERES
VEI MOT ET DYPERE FELLESSKAP I ENHET, VITNESBYRD OG SAMHANDLING.

Norges Kristne Råd